

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMOS, LIETUVIŲ VALSTYBINĖS KALBOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMOS, BALTARUSIŲ, LENKŲ, VOKIEČIŲ GIMTŲJŲ KALBŲ PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMOS IR MATEMATIKOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2010 m. sausio 8 d. Nr. V-55
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2583; 2004, Nr. 103-3755; 2009, Nr. 93-3975) 56 straipsnio 14 punktu:

1. T v i r t i n u pridedamas:
  - 1.1. Lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programą.
  - 1.2. Lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programą.
  - 1.3. Baltarusių, lenkų, vokiečių gimtųjų kalbų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programą.
  - 1.4. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programą.
2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:
  - 2.1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 4 d. įsakymą Nr. ISAK-2277 „Dėl lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programos, baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programos ir matematikos pagrindinių ugdymo pasiekimų patikrinimo programos patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 135-5107);
  - 2.2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 3 d. įsakymą Nr. ISAK-377 „Dėl lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programos tvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 19-1016).
3. Šis įsakymas įsigalioja nuo 2010 m. rugsėjo 1 dienos.

Švietimo ir mokslo ministras

Gintaras Steponavičius

LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programa (toliau – Programa) apibrėžia lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslą, uždavinius, struktūrą, tikrinamus gebėjimus, turinį ir vertinimą.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-3848).

3. Sudarant Programą vadovautasi šiomis nuostatomis:

3.1. Programa turi atitikti Pagrindinio ugdymo lietuvių gimtosios kalbos bendrąją programą;

3.2. Programa turi būti siauresnė ir konkretesnė už bendrąją programą;

3.3. patikrinimo turinio reikalavimai, struktūra ir vertinimas turi būti iš anksto žinomi užduoties rengėjams, mokytojams ir mokiniams.

4. Programa skiriama patikrinimo užduočių rengėjams, lietuvių gimtosios kalbos mokytojams, pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokiniams, visiems socialiniams partneriams (tėvams, mokyklų vadovams ir kt.).

5. Programoje vartojamos sąvokos:

testas – standartizuotos formos užduočių sistema, kuria pagal Programos reikalavimus tikrinamas pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokinių lietuvių kalbos mokėjimas;

testo sandas – patikrinimo dalis, kuria tikrinami atskiros srities gebėjimai; aptariamam atveju skiriami viešojo kalbėjimo, teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo, kalbos žinių taikymo, rašymo sandai;

užduotis – testo sando dalis, kurią sudaro formuluotė (nurodymai atlikti konkrečius veiksmus) ir įvestis;

punktas – kiekvienas tikrinamas užduoties elementas, vertinamas atskiru tašku ar taškais;

įvestis – pateikta medžiaga, kuria remdamasis mokinys turėtų sukurti tinkamą atsakymą;

viešasis kalbėjimas (viešoji kalba) – iš anksto parengtas monologas tam tikra tema, skirtas klausytojų grupei (po viešosios kalbos gali būti atsakoma į klausimus arba trumpai diskutuojama);

prezentacija – informacinė viešoji kalba naudojant vaizdines priemones (po prezentacijos gali būti atsakoma į klausimus arba trumpai diskutuojama);

kultūros tekstai – tautosaka, mitai, legendos, laiškai, memuarai, biografijos, autobiografijos, apybraižos, periodikos straipsniai ir kt.

II. PATIKRINIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslas – įvertinti pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokinių lietuvių gimtosios kalbos pasiekimus ir teikti informaciją apie pagrindinio ugdymo kokybę.

7. Lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo uždaviniai:

7.1. įvertinti mokinių komunikacinės ir kultūrinės kompetencijos aspektus, apimančius lietuvių kalbos ir literatūros žinias bei gebėjimus jas taikyti, spręsti problemas, analizuoti, vertinti, pasiektus baigiant dalyko pagrindinio ugdymo bendrąją programą;

7.2. teikti mokiniams informaciją, reikalingą renkantis tolesnį dalyko mokymosi kursą ir mokyklą;

7.3. teikti mokykloms informaciją, reikalingą priimant mokinius į tolesnio mokymosi programas;

7.4. teikti mokykloms ir savivaldybėms informaciją, padedančią įsivertinti lietuvių gimtosios kalbos mokymo(si) rezultatus;

7.5. teikti švietimo stebėsenai reikalingą informaciją ir informuoti visuomenę apie lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo rezultatus.

III. TIKRINAMI GEBĖJIMAI

8. Lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimu siekiamas įvertinti mokinių įgytas kompetencijas sudaro mokinių žinių taikymo, problemų sprendimo gebėjimai (pateikiami Lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo Programos priede (toliau – Programos priedas).

8.1. Žinių taikymo ir supratimo gebėjimų grupei priskiriami tokie gebėjimai, kuriuos mokiniai parodo:

8.1.1. vartodami tinkamas gramatines formas ir konstrukcijas, taisyklingai rašydami;

8.1.2. atpažindami skaitomo teksto žanrą, nusakydami temą;

8.1.3. rasdami reikalingą informaciją, perfrazuodami teksto mintis savais žodžiais,

8.1.4. darydami tiesiogines išvadas,

8.1.5. rasdami citatų minčiai pagrįsti, pateikdami pavyzdžių.

8.2. Problemų sprendimo, analizavimo, interpretavimo ir vertinimo gebėjimų grupei priskiriami tokie gebėjimai, kuriuos mokiniai parodo:

8.2.1. nagrinėdami, atrinkdami, tinkamai siedami ir apibendrinami informaciją;

8.2.2. formuluodami teksto pagrindinę mintį, problemą, apibūdindami veikėjus, nusakydami priežasties ir pasekmės ryšius;

8.2.3. apibendrinami, atskleidami teksto prasmę remdamiesi teksto visuma ir savo patirtimi;

8.2.4. išsakydami savo požiūrį, vertindami skaitomų tekstų turinį ir raišką;

8.2.5. rašydami tinkamos struktūros tekstą;

8.2.6. argumentuotai išsakydami savo požiūrį.

IV. PATIKRINIMO STRUKTŪRA

9. Patikrinimas organizuojamas ir vykdomas mokiniams, baigusiems pagrindinio ugdymo programą.

10. Patikrinimo testą sudaro dvi dalys: žodžiu ir raštu:

10.1. dalį žodžiu sudaro viešojo kalbėjimo sandas;

10.2. dalį raštu sudaro trys sandai: skaitomo teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo, kalbos žinių taikymo, rašymo.

10.3. Patikrinimo struktūra ir trukmė pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė. Patikrinimo struktūra ir trukmė

Patikrinimo dalys	Patikrinimo sandas	Laikas
Dalis žodžiu	Viešasis kalbėjimas	5–7 min. (ugdymo proceso metu)
Dalis raštu	Rašymas	150 min.
	Pertrauka	Trukmė numatoma patikrinimo <i>Vykdyto tvarkoje</i>
	Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	60 min.
Kalbos žinių taikymas		

11. Viešojo kalbėjimo gebėjimai (*pateikiama Programos priedo 1 lentelėje*) tikrinami ir įvertinami 10 klasės mokymosi proceso metu:

11.1. mokinys, mokytojo padedamas, renkasi temą, kaupia reikalingą medžiagą iš įvairių šaltinių (grožinės ir mokslinės literatūros, žiniasklaidos, statistikos ir pan.) ir rengiasi viešajam kalbėjimui;

11.2. mokytojas su mokiniu numato viešojo kalbėjimo atsiskaitymo laiką per lietuvių kalbos pamokas arba kitu metu (konferencijoje, minėjime ar kitame renginyje);

11.3. mokinys pasitaręs su mokytoju gali rinktis atsiskaitymo formą – pranešimą, prezentaciją literatūros, kultūros tema;

11.4. dalies žodžiu (viešojo kalbėjimo) atsiskaitymas organizuojamas mokyklos numatyta tvarka.

12. Patikrinimo raštu dalys vykdomos tą pačią dieną, tarp dalių daroma pertrauka.

13. Abi patikrinimo dalys – žodžiu ir raštu – yra privalomos.

14. Patikrinimo užduotys sudaromos vadovaujantis patikrinimo sričių ir tikrinamų gebėjimų proporcijomis, nusakytomis pateikiamoje matricoje (2 lentelė). Jos paskirtis – užtikrinti, kad kiekvienais metais šios proporcijos būtų tokios pačios.

2 lentelė. Tikrinamų kalbos gebėjimų svarba

Patikrinimo sritys	Viešasis kalbėjimas	Rašymas	Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	Kalbos žinių taikymas
Svarba (%)	20	40	20	20

V. PATIKRINIMO TURINYS

15. Patikrinimo turinio pagrindas – Pagrindinio ugdymo lietuvių gimtosios kalbos bendroji programa. Patikrinimo turinys (užduočių pobūdis, tikrinami gebėjimai, užduočių tipai) aptariamas Programos priede.

16. Patikrinimo turinyje įvardijami tikrinami gebėjimai ir išskirti minimalūs reikalavimai.

17. Patikrinimo teste turi būti numatyta 30 procentų minimalius reikalavimus (*pateikiama Programos priede*) atitinkančių punktų.

VI. VERTINIMAS

18. Lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo įvertinimą sudaro viešojo kalbėjimo, rašymo, teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo, kalbos žinių taikymo įvertinimų suma.

19. Kalbėjimo dalies įvertinimas sudaro 20 procentų viso patikrinimo įvertinimo. Jį sudaro mokinio įvertinimas mokymosi proceso metu už viešąją kalbą pasirinkta kalbos, literatūros, kultūros tema.

20. Kalbėjimo vertinimo kriterijų svarba: temos suvokimas, pagrindinės minties plėtojimas, teiginių argumentavimas – 35%; kalbos struktūra ir stilius – 25%; kalbėjimo situacijos ir adresato paisymas – 15%; kalbos taisyklingumas – 25%.

21. Rašymo dalies vertinimo kriterijų svarba: turinio vertinimas – 35%, teksto struktūros ir raiškos vertinimas – 30%, kalbos normų laikymosi vertinimas – 35%. Rašymo sando atliktis vertinama 0 taškų, jei rašto darbas parašytas kita nei nurodyta užduotyje tema.

22. Patikrinimo užduoties atliktis vertinama vadovaujantis vertinimo instrukcijomis. Vertinimo instrukcijos rengiamos vadovaujantis Programos III, IV, V ir VI skyriais.

23. Vertinimo instrukcijose galimi tam tikri nuokrypiai nuo pateiktų proporcijų, tačiau jie turėtų būti ne didesni kaip $\pm 5\%$.

24. Visų patikrinimo dalių (žodžiu ir raštu) užduotys vertinamos taškais, kurių galutinė suma turi atitikti nustatytą tikrinamų kalbos gebėjimų santykį (*Programos priedo 2 lentelė*).

25. Mokinio surinkta taškų suma verčiama pažymiu. Patikrinimo įvertinimas – pažymys (nuo 1 iki 10).

26. Galutinį įvertinimą sudaro visų patikrinimo dalių – viešojo kalbėjimo, rašymo, teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo, kalbos žinių taikymo – įvertinimų suma. Patikrinimas yra išlaikytas, t. y. atitinka minimalius reikalavimus, jei mokinys surenka ne mažiau kaip 30 procentų taškų.

**LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ
PATIKRINIMO TURINYS**

Viešasis kalbėjimas

1 lentelė

Užduoties pobūdis	Viešoji kalba	
Tematika	Konkrečią kalbėjimo temą mokinys renkasi mokytojo padedamas. Bendra nuostata: temos turi būti aktualios, plečiančios mokinių akiratį – iš literatūros, kalbos, kultūros.	
Tikrinami gebėjimai	<p>Tinkamai atrinkti informaciją, paaiškinti sąvokas.</p> <p>Tikslingai naudotis informacija ir asmenine, kultūrine patirtimi.</p> <p>Pasirengti kalbėti pagal susidarytą planą.</p> <p>Kalbėti atsižvelgiant į konkrečią komunikacinę situaciją, kalbėjimo tikslą ir adresatą.</p> <p>Nuosekliai, laikantis teksto struktūros reikalavimų, reikšti savo mintis.</p> <p>Argumentuotai atskleisti temą.</p> <p>Reikšti savo nuomonę, ją pagrįsti.</p> <p>Reikšti mintis žodžiu taisyklinga ir stilinga kalba: paisyti kalbos gramatikos ir leksikos normų, kalbėti tiksliai, aiškiai, glaustai, siekti įtaigumo.</p> <p>Laikytis viešojo kalbėjimo etiketo taisyklių.</p>	<p>Minimalūs gebėjimai</p> <p>Naudotis informacija ir asmenine patirtimi.</p> <p>Pasirengti kalbėti pagal susidarytą planą.</p> <p>Kalbėti atsižvelgiant į kalbėjimo tikslą ir adresatą.</p> <p>Laikantis struktūros reikalavimų reikšti savo mintis.</p> <p>Suformuluoti teiginius, atskleidžiančius temą/problemą.</p> <p>Pateikti argumentų.</p> <p>Reikšti savo nuomonę.</p> <p>Vartoti tinkamą žodyną. Taisyklingai tarti ir kirčiuoti, laikytis bendrinės kalbos gramatikos ir leksikos normų.</p> <p>Laikytis viešojo kalbėjimo etiketo taisyklių.</p>
Užduočių tipai	Atvirojo tipo užduotis	

Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas

2 lentelė

Užduoties pobūdis	Pateikiami du tekstai (grožinės literatūros ir negrožinis kultūros tematika). Bendra tekstų apimtis 400–500 žodžių. Pateikiama 8–10 užduoties punktų (klausimų), apimančius esminius tekstų aspektus.	
Tikrinami gebėjimai	<p>Rasti nurodytą informaciją, apibendrinti, palyginti, sieti informaciją su savo patirtimi.</p> <p>Suformuluoti teksto temą, problemą ir pagrindinę mintį, nurodyti teksto (negrožinio) tikslą.</p> <p>Vertinti skaitomo teksto turinį, raišką, kontekstą naudojantis žiniomis ir asmenine patirtimi; išreikšti savo nuomonę apie tekste atskleidžiamas vertybes.</p> <p>Suprasti tekstus, kuriuose prasmė kuriama nežodiniais būdais (ilustracijos, šriftai ir pan.), paaiškinti jų paskirtį.</p> <p>Sieti tekstą su kultūriniu kontekstu. Nurodyti, kuriai kultūros epochai ar literatūros kryptčiai priklauso tekstas (jei yra keletas požymių, leidžiančių aiškiai apie tai spręsti).</p> <p>Suprasti grožinės literatūros kūrinio pavaizduotąjį pasaulį:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nusakyti veiksmo laiką ir erdvę; – skirti grožinio kūrinio pasakotoją ir veikėją, aptarti pasakotojo poziciją; – apibūdinti veikėjus (išorę, vidaus savybes, idealus, išgyvenimus ir jų kaitą) ir tekste akivaizdžius jų kūrimo būdus; – nusakyti kūrinio nuotaiką; – aptarti lyrinio subjekto išgyvenimą. <p>Paaiškinti, kaip kalbinės raiškos priemonių pasirinkimą, komponavimo ypatumus lemia autoriaus tikslai, adresatas, situacija.</p> <p>Atpažinti literatūros rūšį (epika, lyrika, drama) ir pagrįsti savo atsakymą (jei yra keletas požymių,</p>	<p>Minimalūs gebėjimai</p> <p>Rasti nurodytą informaciją, sieti informaciją su savo patirtimi.</p> <p>Perfrazuoti teksto mintis savais žodžiais. Suformuluoti teksto temą ir pagrindinę mintį.</p> <p>Išsakyti savo nuomonę apie teksto turinį, tekste aiškiai teigiamas vertybes.</p> <p>Suprasti tekstus, kuriuose prasmė kuriama nežodiniais būdais (ilustracijos, šriftai ir pan.).</p> <p>Suprasti grožinės literatūros kūrinio pavaizduotąjį pasaulį:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nusakyti veiksmo laiką ir erdvę; – skirti grožinio kūrinio pasakotoją ir veikėją; – apibūdinti veikėjus (išorę, vidaus savybes, idealus, išgyvenimus ir jų kaitą); – nusakyti kūrinio (ypač lyrinio) nuotaiką, reiškiamus jausmus.

	leidžiančių aiškiai apie tai spręsti). Daryti išvadas, rasti tekste argumentų joms pagrįsti.	
Užduočių tipai	Pusiau atvirojo tipo užduotys: – užbaigti sakinius; – užpildyti (ar baigti pildyti) lentelę, schemą. Atvirojo tipo užduotys: – suformuluoti atsakymus į klausimus; – atlikti nurodytas užduotis (surasti citatas, žodžius tekste, pateikti pavyzdžių ir pan.).	

Kalbos žinių taikymas

3 lentelė

Užduoties pobūdis	Pateikiami užduoties punktai, susiję su teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo sando tekstais arba kitais rišliais tekstais	
Tikrinami gebėjimai	<p>Parinkti tinkamas kalbos priemones įvairioms reikšmėms perteikti.</p> <p>Perteikti norimą informaciją įvairiomis kalbos priemonėmis (linksniais, linksniais su prielinksniais, dalyvinėmis, padalyvinėmis ir pusdalyvinėmis konstrukcijomis,rieveiksmiais, šalutiniais sakiniais, leksinėmis priemonėmis).</p> <p>Paaiškinti perkeltinės reikšmės žodžių ir žodžių junginių reikšmes tekste.</p> <p>Taikyti žodžių darybos ir kaitybos žinias taisyklingai rašant.</p> <p>Taikyti sintaksės žinias naudojant skyrybos ženklus.</p> <p>Laikytis kalbos kultūros normų.</p>	<p>Minimalūs gebėjimai</p> <p>Paprastomis kalbos priemonėmis perteikti norimą informaciją.</p> <p>Taikyti elementarias gramatikos žinias rašant.</p> <p>Taikyti elementarias sintaksės žinias naudojant skyrybos ženklus.</p> <p>Laikytis kalbos kultūros normų.</p>
Užduočių tipai	Uždarojo ir pusiau atvirojo tipo užduotys: rasti ir pažymėti, įrašyti, pasirinkti; užbaigti sakinius, atlikti užduotį pagal modelį pan. Atvirojo tipo užduotys: suformuluoti atsakymus į klausimus; atlikti nurodytas užduotis (surasti citatas, žodžius tekste, pateikti pavyzdžių ir pan.).	

Rašymas

4 lentelė

Užduoties pobūdis	<p>Pateikiamos 3 alternatyvios teksto kūrimo užduotys su įvestimis. Mokinys renkasi vieną iš jų ir kuria tekstą.</p> <p>Vienos užduoties įvestis – grožinės literatūros ar kultūros tekstas. Po tekstu pateikiami keli orientaciniai klausimai, padedantys suvokti turinį, idėją. Mokinys suformuluoja temą ir kuria tekstą atskleisdamas savo požiūrį, remdamasis įvestimi, asmenine, kultūrine patirtimi.</p> <p>Kitose dviejose rašymo užduotyse kaip įvestis nurodyta konkreti komunikacinė situacija, susijusi su literatūrinėmis ir sociokultūrinėmis temomis, gali būti pateikta ir kita medžiaga (pvz., žemėlapis, schema, tam tikri duomenys ar kt.). Mokinys kuria tekstą atskleisdamas savo požiūrį, remdamasis įvestimi, asmenine, kultūrine patirtimi.</p>	
Kuriamo teksto apimtis	250–350 žodžių (1–1,5 A4 formato puslapio)	
Kuriamų tekstų skaičius	Vienas tekstas	
Galimi kuriamų tekstų tipai ir žanrai	<p>Tipai: samprotavimas (aiškinimas, argumentavimas) / samprotavimas su pasakojimo ir/ar aprašymo elementais.</p> <p>Žanrai: rašinys, laiškas, straipsnis.</p>	
Tikrinami gebėjimai	<p>Nuosekliai plėtoti pagrindinę mintį, vertinti. Tinkamai argumentuoti, remiantis įvestimi, asmenine, kultūrine patirtimi.</p> <p>Nuosekliai, aiškiai dėstyti mintis raštu.</p> <p>Paisyti teksto struktūros, nuoseklumo, pastraipos vientisumo, bendrųjų stiliaus reikalavimų.</p> <p>Atsižvelgti į rašymo tikslą, adresatą ir situaciją.</p> <p>Tikslingai komponuoti tekstą.</p> <p>Tinkamai parinkti kalbinės raiškos priemonės.</p> <p>Taisyklingai rašyti laikantis rašybos, skyrybos, žodžių ir gramatinių formų vartojimo, sakinių sudarymo ir siejimo normų.</p>	<p>Minimalūs gebėjimai</p> <p>Nuosekliai, aiškiai dėstyti mintis raštu.</p> <p>Išsakyti savo nuomonę.</p> <p>Paisyti teksto struktūros, nuoseklumo, bendrųjų stiliaus reikalavimų.</p> <p>Atsižvelgti į rašymo tikslą, adresatą ir situaciją.</p> <p>Rašyti laikantis rašybos, skyrybos, žodžių ir gramatinių formų vartojimo, sakinių sudarymo ir siejimo normų (daroma klaidų, bet tekstas suprantamas be didesnių pastangų).</p>
Užduoties tipas	Atvirojo tipo užduotis – parašyti tekstą pagal įvestį	

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro 2010 m. sausio 8 d. įsakymu
Nr.V-55

LIETUVIŲ VALSTYBINĖS KALBOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programa (toliau – Programa) apibrėžia lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslą, uždavinius, struktūrą, tikrinamus gebėjimus, turinį ir vertinimą.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-3848).

3. Sudarant Programą vadovautasi šiomis nuostatomis:

3.1. Programa turi atitikti lietuvių kalbos (valstybinės) pagrindinio ugdymo bendrąją programą;

3.2. turi būti tikrinami visų kalbinės veiklos rūšių: klausymo, skaitymo, kalbėjimo ir rašymo gebėjimai;

3.3. patikrinimo turinio reikalavimai, struktūra, vertinimo kriterijai ir jų svarba turi būti žinomi iš anksto.

4. Programa skirta patikrinimo testo rengėjams, lietuvių kalbos (valstybinės) mokytojams, pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokiniams, jų tėvams (globėjams) ir kt.

5. Programoje vartojamos sąvokos:

testas – standartizuotos formos užduočių sistema, kuria pagal Programos reikalavimus tikrinamas pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokinių lietuvių kalbos mokėjimas;

testo sandas – patikrinimo dalis, kuria tikrinami atskiros kalbinės veiklos srities gebėjimai; aptariamam atveju skiriami skaitymo, klausymo, rašymo, kalbos vartojimo ir kalbėjimo sandai;

užduotis – testo sando dalis, kurią sudaro formuluotė (nurodymai, įpareigojimai atlikti konkrečius veiksmus) ir įvestis;

punktas – kiekvienas tikrinamas užduoties elementas, vertinamas atskiru tašku ar taškais;

įvestis – pateikta medžiaga, kuria remdamasis mokinys turėtų sukurti tinkamą atsakymą.

II. PATIKRINIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslas – įvertinti mokinių lietuvių kalbos pasiekimus ir teikti informaciją apie pagrindinio ugdymo kokybę.

7. Pasiekimų patikrinimo uždaviniai:

7.1. įvertinti mokinių lietuvių kalbos ir literatūros bei sociokultūros žinias, supratimą ir gebėjimus, pasiektus įgyvendinant dalyko pagrindinio ugdymo bendrąją programą;

7.2. teikti mokiniams ir jų tėvams (globėjams) informaciją, reikalingą renkantis tolesnį dalyko mokymosi kursą ir mokyklą, apie lietuvių kalbos mokymosi pasiekimus;

7.3. teikti mokykloms informaciją, reikalingą priimant mokinius į tolesnio mokymosi programas ir užtikrinant lygias mokinių galimybes;

7.4. teikti mokykloms ir savivaldybėms informaciją, padedančią įsivertinti lietuvių kalbos mokymo (si) rezultatus;

7.5. teikti švietimo stebėsenai informaciją apie lietuvių kalbos mokymosi pagrindinio ugdymo pakopoje rezultatus.

III. TIKRINAMI GEBĖJIMAI

8. Lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimu siekiama įvertinti, kaip mokiniai geba:

- 8.1. suprasti skaitomus ir klausomus tekstus;
- 8.2. kurti tekstus žodžiu ir raštu komunikavimo tikslais;
- 8.3. taisyklingai vartoti gramatines formas ir konstrukcijas;
- 8.4. vartoti tinkamą žodyną;
- 8.5. taikyti lietuvių kalbos rašybos ir privalomosios skyrybos taisykles;
- 8.6. laikytis lietuvių kalbos tarties normų;
- 8.7. remtis sociokultūros ir kultūros (literatūros) žiniomis.

IV. PATIKRINIMO STRUKTŪRA

9. Patikrinimas organizuojamas ir vykdomas mokiniams, baigusiems 10-ąją (II gimnazijos) klasę.

10. Patikrinimo testą sudaro dvi dalys: žodžiu ir raštu:

10.1. dalis žodžiu: kalbėjimo sandas;

10.2. dalis raštu: skaitomo teksto supratimo, klausomo teksto supratimo, rašymo ir kalbos vartojimo sandai.

11. Patikrinimo struktūra ir trukmė pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė. Patikrinimo struktūra ir trukmė

Patikrinimo dalys	Veiklos sritys	Trukmė	Iš viso
Dalis žodžiu	<i>Pasirengimas</i>	20 min.	30 min.
	Kalbėjimas	10 min.	
Dalis raštu	Skaitymas	50 min.	220 min.
	Kalbos vartojimas	30 min.	
	Rašymas	120 min.	
	<i>Pertrauka</i>	Trukmė numatoma patikrinimo <i>Vykdymo tvarkoje</i>	
	Klausymas	20 min.	

12. Patikrinimas vykdomas dvi dienas: vieną dieną atliekama dalis žodžiu, kitą dieną – dalis raštu.

13. Abi patikrinimo testo dalys – žodžiu ir raštu – yra privalomos.

14. Testu tikrinamų kalbinių gebėjimų proporcijos pateikiamos 2 lentelėje.

2 lentelė. Tikrinamų kalbinių gebėjimų svarba

Tikrinami kalbiniai gebėjimai	Kalbėjimas	Skaitymas	Klausymas	Rašymas	Kalbos vartojimas
Svarba (%)	25	20	15	25	15

V. PATIKRINIMO TURINYS

15. Patikrinimo turinio pagrindas – Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos (valstybinės) bendroji programa. Patikrinimo turinys pateikiamas Programos priede „Lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo turinys“ (toliau – Programos priedas).

16. Patikrinimo turinyje įvardijami tikrinami gebėjimai ir išskirti minimalūs reikalavimai. Patikrinimo teste turi būti numatoma 30 procentų minimalius reikalavimus (Programos priedo 1, 3, 5, 7, 9 lentelės) atitinkančių punktų.

VI. VERTINIMAS

17. Patikrinimo testo atliktis vertinama vadovaujantis vertinimo instrukcijomis (viena instrukcija patikrinimo daliai žodžiu, kita – daliai raštu).

18. Patikrinimo testo dalies žodžiu vertinimo instrukcija pateikiama prieš vykdant kalbėjimo sandą, patikrinimo dalies raštu vertinimo instrukcija pateikiama baigus vykdyti testo dalį raštu.

19. Kalbėjimo sando (25 proc. galimų testo taškų) atlikties vertinimo kriterijai ir jų svarba (proc.):

19.1. temos suvokimas ir atlikties tinkamumas (svarba – 30 proc.);

19.2. kuriamo teksto sklandumas, rišlumas (svarba – 20 proc.);

19.3. gramatikos ir žodyno taisyklingumas, stiliaus tinkamumas (svarba – 30 proc.);

19.4. tarties, intonacijos atitiktis bendrinės kalbos normoms (svarba – 20 proc.).

20. Patikrinimo testo dalies raštu: skaitymo, rašymo, klausymo, kalbos vartojimo sandų – atlikties vertinimo kriterijai ir jų svarba:

20.1. skaitymo sando (20 proc. galimų testo taškų) atliktis vertinama pagal šiuos kriterijus:

20.1.1. teksto (-ų) visumą apibendrinančių išvadų darymas: skaitomo teksto temos, tikslo, problemos, pagrindinės minties suvokimas;

20.1.2. detalių, teiginių, argumentų ir pavyzdžių, faktų ir nuomonių, požiūrių, priežasčių ir pasekmių skyrimas;

20.1.3. teksto tiesioginės ir perkeltinės prasmės, ironijos paaiškinimas;

20.1.4. tekste tiesiogiai ir potekste išreikštų vertybių atpažinimas ir paaiškinimas;

20.1.5. raiškos priemonių atpažinimas, nurodytų pavyzdžių radimas;

20.1.6. funkcinių stilių skyrimas;

20.1.7. ne tik žodinių, bet ir vizualių teksto prasmės kūrimo būdų supratimas;

20.1.8. elementarių literatūros teorijos ir istorijos žinių taikymas, suprantant grožinės literatūros kūrinius: jų siužetą, turinį, aiškiai ir potekste išreikštas vertybes; atskiriant pasakotoją ir autorių, personažą; nustatant kūrinių rūšis ir žanrus; atpažįstant meninės raiškos priemones.

20.2. rašymo sando (25 proc. galimų testo taškų) atliktis vertinama pagal šiuos kriterijus:

20.2.1. turinys (svarba – 35 proc.): užduoties, temos suvokimas, t. y. vertinama, ar tinkamai suprasta įvestis, ar įvestimi tikslingai ir pakankamai pasinaudota, ar pasiektas komunikacinis tikslas, pateiktas užduoties formuluotėje;

20.2.2. teksto struktūra (15 proc.);

20.2.3. stilius, žodynas (20 proc.);

20.2.4. kalbos normų laikymasis, rašybos ir skyrybos taisyklių taikymas (30 proc.);

20.3. klausymo sando (15 proc. galimų testo taškų) atliktis vertinama pagal šiuos kriterijus:

20.3.1. teksto paskirties, tikslo supratimas;

20.3.2. pagrindinės informacijos, esmės, pagrindinės minties, teksto temos, svarbių detalių supratimas, nuomonių, požiūrių skyrimas; informacijos apibendrinimas;

20.3.3. faktinės informacijos supratimas;

20.4. kalbos vartojimo sando (15 proc. galimų testo taškų) atliktis vertinama pagal šiuos kriterijus:

20.4.1. taisyklingas tinkamo, pakankamai turtingo žodyno vartojimas;

20.4.2. taisyklingas įvairių gramatinės raiškos priemonių vartojimas.

21. Už testo sandų atliktis mokinio surinkta taškų suma verčiama pažymiu.

22. Patikrinimo įvertinimas – pažymys (nuo 1 iki 10) rašomas pagal nurodymus, pateiktus 3 lentelėje.

3 lentelė. Testo taškų sumos procentais ir pažymio santykis

Testo (dalies raštu ir dalies žodžiu) taškų suma proc.	Pažymys
100–90	10
89–80	9
79–70	8
69–60	7
59–50	6
49–40	5
39–30	4
29–20	3
19–10	2
9 ir mažiau	1

23. Patikrinimas yra išlaikytas, jei mokinys surinko ne mažiau kaip 30 procentų (t. y. testo atliktis atitiko minimalius reikalavimus) visų galimų surinkti patikrinimo testo taškų.

24. Visa rašymo sando atliktis vertinama **0** taškų, jei rašto darbas parašytas kita, nei nurodyta užduotyje, tema.

LIETUVIŲ VALSTYBINĖS KALBOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO TURINYS

1. Patikrinimo testo užduotimis tikrinama, kaip mokinys geba žodžiu ir raštu bendrauti šiomis sociokultūrinėmis temomis:
  - 1.1. lietuvių tauta: jos kalba ir kultūros įvairovė;
  - 1.2. jaunimo gyvenimas;
  - 1.3. mokykla: mokymas ir mokymasis; bendravimas ir bendradarbiavimas, mokinių ir mokytojų santykiai; mokykla ir vietos bendruomenė;
  - 1.4. žmogus: jo išvaizda ir vidinis pasaulis;
  - 1.5. santykiai su žmonėmis;
  - 1.6. žmogus ir visuomenė;
  - 1.7. žmogus ir mokslas;
  - 1.8. žmogus ir gamta; ekologija;
  - 1.9. sportas ir sveikata;
  - 1.10. profesijos ir darbai;
  - 1.11. žmogus ir menas;
  - 1.12. gėris ir blogis gyvenime, liaudies kūryboje ir grožinėje literatūroje.
2. Kalbėjimo patikrinimui keliami šie reikalavimai:
  - 2.1. bendra kalbėjimo tikrinimo trukmė – 30 minučių: pasirengimas – 20 min., kalbėjimas – 10 min.;
  - 2.2. tikrinamas kalbėjimas monologu (kalba vienas mokinys) ir dialogu (kalba mokinys su egzaminuotoju);
  - 2.3. kalbėjimo gebėjimai tikrinami dviem atvirojo tipo užduotimis;
  - 2.4. pirma užduotimi tikrinamas kalbėjimas monologu: mokinys, išsitraukęs vieną iš dešimties bilietai, pagal pateiktą planą turi detaliai pristatyti biliete pateiktą tekstą (publicistikos, mokslo populiarinio, grožinės literatūros, teksto apimtis – 350–400 žodžių) kuria nors Programos priedo 1 punktu nurodytų sociokultūrinių temų ir pasakyti savo nuomonę, požiūrį, vertinimą ir pan.;
  - 2.5. antra užduotimi tikrinamas kalbėjimas dialogu: mokinys turi pademonstruoti kalbinius gebėjimus atsakydamas į tris egzaminuotojo klausimus, susijusius su bilieto tema: įvardyti ir paaiškinti savo požiūrį ar nuomonę apie aptariamus dalykus ir ją pagrįsti, pateikti alternatyvių teiginių, argumentų, nuomonių, požiūrių ir pan.;
  - 2.6. tikrinami kalbėjimo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė. Tikrinami kalbėjimo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai

TIKRINAMI GEBĖJIMAI	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
1. Kalbėti atsižvelgiant į temą, tikslą, adresatą, situaciją.	Kalbėti atsižvelgiant į temą.
2. Veiksmingiausiu būdu perduoti informaciją.	Perduoti informaciją.
3. Siekiant sudominti ir įtikinti, pasakoti įvykius, grįstus patirtimi bei išmone su aprašymo ir samprotavimo elementais.	Pasakoti (su aprašymo elementais) patirties įvykius.
4. Nuosekliai, dalykiškai aiškinti sąvokas, reiškinius, analizuoti procesus, įtikinėti.	Bandyti aiškinti sąvokas, reiškinius.
5. Išsakyti savo nuomonę apie gana abstrakčius dalykus, vertinti; argumentuojant remtis įvairiais šaltiniais, siekti įtaigumo.	Išsakyti savo nuomonę, remiantis asmenine patirtimi.

6. Dalyvaujant pokalbiuose Programos priedo 1 punktu nurodytomis sociokultūrinėmis temomis, veiksmingai klausytis, klausti, atsakyti, kelti ir svarstyti problemas, keistis nuomonėmis, požiūriais; argumentuoti, vertinti, apibendrinti.	Dalyvaujant pokalbiuose Programos priedo 1 punktu nurodytomis sociokultūrinėmis temomis, klausytis, klausti, atsakyti į klausimus.
7. Laikytis pagrindinių teksto komponavimo, minčių dėstymo nuoseklumo reikalavimų.	Laikytis pagrindinių teksto komponavimo, minčių dėstymo nuoseklumo reikalavimų.
8. Sklandžiai kalbėti užduoties tema.	Kalbėti užduoties tema.
9. Pasirinkti oficialioms situacijoms tinkamą kalbinę raišką.	-----
10. Vartoti pakankamai turtingą žodyną.	Elementariai, bet tinkamai vartoti reikiamą užduočiai atlikti žodyną.
11. Vartoti tinkamas, taisyklingas ir įvairias gramatines konstrukcijas.	Elementariai, bet tinkamai vartoti gramatines konstrukcijas.
12. Taikyti tinkamas sakinių siejimo priemones.	Elementariai, bet tinkamai taikyti sakinių siejimo priemones.
13. Pagal išgales vartoti stilistines priemones, kad būtų išvengta kartojimosi, pasakyta vaizdingiau.	-----
14. Aiškiai ir taisyklingai tarti, tinkamai intonuoti, balso stiprumu išryškinti norimus dalykus.	Suprantamai tarti.

3. Klausymui patikrinti keliami šie reikalavimai:

3.1. bendra klausymo tikrinimo trukmė – 20 minučių;

3.2. klausymo gebėjimai turi būti tikrinami dviem užduotimis: viena uždarojo tipo, kita – pusiau atvirojo arba atvirojo tipo;

3.3. turi būti tikrinami gebėjimai suprasti kalbėjimą monologu ir dialogu;

3.4. klausomų tekstų parametrai ir pobūdis, užduočių tipai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Klausomų tekstų parametrai ir pobūdis, užduočių tipai

1. Klausomų tekstų parametrai	1.1. Tekstai autentiški arba minimaliai adaptuoti. 1.2. Kalba bendrinė. 1.3. Bendra tekstų apimtis – 900–1000 žodžių. 1.4. Tekstai išklausomi du kartus.
2. Klausomų tekstų skaičius ir tipas	Du tekstai: vienas – monologinis, kitas – dialoginis (pokalbis).
3. Tekstų stilius	Publicistinis, mokslo populiarusis
4. Tekstų turinys, tema	Tekstų turinys turi atitikti sociokultūrinės temas, nurodytas Programos priedo 1 punktu.
5. Tekstų žanrai	Testo rengėjai gali rinktis iš šių žanrų: autentiški arba adaptuoti radijo laidų arba specialiai parengti klausyti įrašai: anonsas, pokalbis, diskusija, anotacija, interviu, reklama, reportažas, skelbimas, pranešimas, instrukcija ir pan.
6. Užduočių tipai	Testo rengėjai gali rinktis iš šių užduočių tipų. 6.1. Uždarojo tipo užduotys: 6.1.1. įvertinti teiginius (teisingas, neteisingas) teksto atžvilgiu; 6.1.2. atsakyti į klausimą pasirenkant vieną teisingą / tinkamą atsakymą iš kelių pateiktųjų; 6.1.3. susieti informaciją. 6.2. Pusiau atvirojo tipo užduotys: 6.2.1. įrašyti į tekstą ar jo santrauką praleistus žodžius ar skaičius;

	6.2.2. užpildyti lentelę, pažymėti objektus žemėlapyje ar schemeje. 6.3. Atvirojo tipo užduotis: suformuluoti atsakymą.
--	--

3.5. tikrinami klausymo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė. Tikrinami klausymo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai

TIKRINAMI GEBĖJIMAI	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
1. Išskirti iš girdimos kalbos srauto pagrindinę informaciją, suprasti pagrindinę mintį, teksto temą, svarbias detales, atskirti nuomones, požiūrius.	Išskirti iš girdimos kalbos srauto pagrindinę informaciją, teksto temą, svarbias detales.
2. Apdoroti gautą sakininę informaciją: pasižymėti šaltinius, atrinkti reikiamą informaciją, susisteminti, apibendrinti.	Apdoroti gautą sakininę informaciją: pasižymėti šaltinius, atrinkti informaciją.
3. Nurodyti teksto paskirtį, tikslą.	-----

4. Skaitymui tikrinti keliami šie reikalavimai:

4.1. bendra skaitymo tikrinimo trukmė – 50 minučių;

4.2. skaitymo gebėjimai turi būti tikrinami dviem užduotimis: viena – uždarojo tipo, kita – atvirojo tipo;

4.3. skaitomų tekstų parametrai ir pobūdis, užduočių tipai pateikiami 4 lentelėje.

4 lentelė. Skaitomų tekstų parametrai ir pobūdis, užduočių tipai

1. Skaitomų tekstų parametrai	1.1. Tekstai autentiški arba minimaliai adaptuoti. 1.2. Kalba bendrinė. 1.3. Bendra tekstų apimtis – 900–1000 žodžių.
2. Tekstų skaičius	Du tekstai
3. Tekstų stilius	3.1. Vienos užduoties pagrindas – negrožinis neverstinis publicistinio ar mokslo populiarinio stiliaus tekstas ar jo ištrauka. 3.2. Kitos užduoties pagrindas – lietuvių autoriaus grožinis kūrinys ar jo ištrauka.
4. Tekstų turinys, temos	Tekstų turinys turi atitikti sociokultūrinės temos, nurodytas Programos priedo 1 punktu.
5. Užduočių tipai	Testo rengėjai gali rinktis iš toliau išvardytų užduočių tipų. 5.1. Uždarojo tipo užduotys: 5.1.1. įvertinti teiginius (teisingas, neteisingas, apie tai nerašoma) teksto atžvilgiu; 5.1.2. rasti teksto turinį atitinkančius teiginius iš kelių pateiktųjų; 5.1.3. atsakyti į klausimą, pasirenkant vieną atsakymą iš kelių pateiktųjų; 5.1.4. nustatyti, kurie teiginiai iš pateiktųjų susiję su vienu iš dviejų pateiktų tekstų; 5.1.5. parinkti tekstų / pastraipų pavadinimus naudojantis sąrašu; 5.1.6. rasti iš teksto išimtų sakinių / pastraipų vietą tekste. 5.1.7. įrašyti į tekstą ar jo santrauką praleistus žodžius, sakinius, naudojantis sąrašu. 5.2. Atvirojo tipo užduotys: 5.2.1. įrašyti į tekstą ar jo santrauką praleistus žodžius, sakinius (be sąrašo); 5.2.2. atsakyti į pateiktus klausimus; 5.2.3. parašyti tinkamus teksto ar nurodytų pastraipų pavadinimus.

4.4. tikrinami skaitymo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai pateikti 5 lentelėje.

5 lentelė. Tikrinami skaitymo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai

TIKRINAMI GEBĖJIMAI	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
1. Daryti teksto (-ų) visumą apibendrinančias išvadas: remiantis aiškiai pasakytais dalykais ir potekste įvardyti teksto temą, tikslą, keliamas problemas, formuluoti pagrindinę mintį.	Daryti teksto visumą apibendrinančias išvadas: remiantis aiškiai pasakytais dalykais įvardyti teksto temą.
2. Paaiškinti teksto tiesioginę ir perkeltinę prasmes, ironijos atvejus.	Paaiškinti teksto tiesioginę prasmę.
3. Rasti svarbiausias teksto mintis, teiginius, juos pagrindžiančius argumentus, detales, pavyzdžius.	Rasti pagrindinius teksto teiginius.
4. Skirti teiginius, faktus ir nuomones, požiūrius; priešastis ir pasekmes.	Skirti faktus ir nuomones.
5. Atpažinti ir paaiškinti tekste tiesiogiai ir potekste išreikštas vertybes.	Atpažinti tiesiogiai išreikštas vertybes.
6. Rasti tekste nurodytas kalbinės raiškos priemones, pateikti pavyzdžių.	-----
7. Skirti administracinį, mokslo (mokslo populiarųjį), meninį, publicistinį funkcinis stilius.	-----
8. Suprasti ne vien žodinius, bet ir vizualius teksto prasmės kūrimo būdus: schemas, lenteles, diagramas, žemėlapius, piešinius ir pan.	Suprasti ne vien žodinius, bet ir vizualius teksto prasmės kūrimo būdus: schemas, lenteles, diagramas, žemėlapius, piešinius ir pan.
9. Taikant elementarias literatūros teorijos ir istorijos žinias suprasti grožinės literatūros kūrinius: jų siužetą, turinį, aiškiai ir potekste išreikštas vertybes; skirti pasakotoją ir autorių, veikėjus; skirti literatūros rūšis ir žanrus; atpažinti meninės raiškos priemones (rasti, skirti, pateikti pavyzdžių ir pan.).	Taikant elementarias literatūros teorijos ir istorijos žinias suprasti grožinės literatūros kūrinius: jų siužetą, turinį, aiškiai išreikštas vertybes; skirti autorių ir personažą; skirti literatūros rūšis.

5. Rašymui tikrinti keliami šie reikalavimai:

- 5.1. rašymo tikrinimo trukmė – 120 minučių;
- 5.2. rašymo gebėjimai tikrinami viena atvirojo tipo užduotimi;
- 5.3. kuriamo teksto minimali apimtis – 200 žodžių;
- 5.4. rašymo sando įvestyje turi būti nurodyta konkreti komunikacinė situacija, susijusi su sociokultūrinėmis temomis, nurodytomis Programos priedo 1 punktu;
- 5.5. galimi rašomų tekstų tipai: samprotavimas (aiškinimas, argumentavimas) / samprotavimas su pasakojimo ir/ar aprašymo elementais;
- 5.6. tikrinami rašymo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai pateikti 7 lentelėje.

7 lentelė. Tikrinami rašymo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai

TIKRINAMI GEBĖJIMAI	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
1. Rašyti atsižvelgiant į tikslą, adresatą, situaciją.	Rašyti atsižvelgiant į temą.
2. Veiksmingai perduoti informaciją.	Perduoti informaciją.
3. Pasakoti, aprašyti įvykius, žmones, reiškinius ir pan., samprotauti (aiškinti, argumentuoti).	Pasakoti, aprašyti įvykius, žmones, reiškinius ir pan.
4. Nuosekliai, dalykiškai aiškinti sąvokas, reiškinius, procesus, įtikinėti.	Bandyti aiškinti sąvokas, reiškinius.
5. Parašyti savo nuomonę apie gana abstrakčius dalykus, vertinti, argumentuojant remtis įvairiais šaltiniais, siekti įtaigumo.	Parašyti savo nuomonę remiantis patirtimi.

6. Laikytis pagrindinių teksto komponavimo, minčių dėstymo nuoseklumo reikalavimų (atsižvelgiant į rašomo teksto tipą ir žanrą).	Laikytis pagrindinių teksto komponavimo reikalavimų (atsižvelgiant į rašomo teksto tipą ir žanrą).
7. Pasirinkti tinkamą kalbinę raišką.	-----
8. Paisyti bendrųjų stiliaus reikalavimų: logiškumo, tikslumo, aiškumo, glaustumo; pagal išgales vartoti stilistines priemones, kad būtų išvengta kartojimosi, parašyta vaizdingiau. Taikyti skaitytojo poveikio priemones.	Paisyti bendrųjų stiliaus reikalavimų: logiškumo, tikslumo, aiškumo.
9. Vartoti pakankamai turtingą žodyną.	Vartoti minimalų, reikiamą užduočiai atlikti žodyną.
10. Vartoti tinkamas, taisyklingas ir įvairias gramatines konstrukcijas.	Vartoti iš esmės tinkamas, bet elementarias gramatines konstrukcijas.
11. Vartoti tinkamas sakinių siejimo priemones.	Vartoti elementarias, bet iš esmės tinkamas sakinių siejimo priemones.
12. Taikyti rašybos ir privalomosios skyrybos taisykles.	Iš esmės taikyti rašybos ir skyrybos taisykles (klaidos neturėtų trikdyti skaitytojo).

6. Kalbos vartojimui tikrinti keliami šie reikalavimai:

6.1. bendra kalbos vartojimo gebėjimų tikrinimo trukmė – 30 minučių;

6.2. kalbos vartojimo gebėjimai turi būti tikrinami keliomis užduotimis;

6.3. kalbos vartojimo gebėjimai turi būti tikrinami užduotimis, kurių pagrindą sudaro Programoje priedo 1 punktu nurodytų sociokultūrinių temų autentiški arba minimaliai adaptuoti negrožiniai tekstai ar atskiri sakiniai;

6.4. kalbos vartojimo gebėjimams tikrinti užduočių tipai turi būti pasirinkti iš 8 lentelėje išvardytųjų.

8 lentelė. Užduočių tipai kalbos vartojimo gebėjimams tikrinti

1. Užduočių tipai	1.1. Uždarojo tipo užduotys: 1.1.1. parinkti žodį ar jo formą, tinkamą gramatinę konstrukciją iš kelių pateiktųjų. 1.2. Pusiau atvirojo tipo užduotys: 1.2.1. pavartoti reikiamas vardažodžio formas; 1.2.2. pavartoti tinkamas asmenuojamąsias veiksmažodžio formas; 1.2.3. pavartoti tarnybines kalbos dalis (jungtukus, prielinksnius ir pan.).
-------------------	---

6.5. tikrinami kalbos vartojimo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai pateikti 9 lentelėje.

9 lentelė. Tikrinami kalbos vartojimo gebėjimai ir minimalūs reikalavimai

TIKRINAMI GEBĖJIMAI	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
1. Taisyklingai vartoti pakankamai turtingą žodyną.	Taisyklingai vartoti minimalų žodyną.
2. Taisyklingai vartoti įvairias gramatines raiškos priemones.	Taisyklingai vartoti elementarias gramatines raiškos priemones.

BALTARUSIŲ, LENKŲ, RUSŲ, VOKIEČIŲ GIMTŲJŲ KALBŲ PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtųjų kalbų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programa (toliau – Programa) apibrėžia gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslą, uždavinius, struktūrą, tikrinamus gebėjimus, turinį ir vertinimą.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-3848).

3. Sudarant Programą vadovautasi šiomis nuostatomis:

3.1. Programa turi atitikti baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtųjų kalbų pagrindinio ugdymo bendrąsias programas;

3.2. patikrinimo Programa turi būti siauresnė ir konkretesnė už Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrąją programą;

3.3. patikrinimo turinio reikalavimai ir užduočių vertinimo kriterijai turi būti žinomi iš anksto.

4. Programa skirta mokiniams, mokytojams ir patikrinimo užduočių rengėjams.

5. Programoje vartojamos sąvokos:

testas – standartizuotos formos užduočių sistema, kuria pagal Programos reikalavimus tikrinamas pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokinių gimtosios kalbos mokėjimas;

testo sandas – patikrinimo dalis, kuria tikrinami atskiros kalbinės veiklos srities gebėjimai; aptariamam atveju skiriami viešojo kalbėjimo, teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo, kalbos žinių taikymo, rašymo sandai;

užduotis – testo sando dalis, kurią sudaro formuluotė (nurodymai, įpareigojimai atlikti konkrečius veiksmus) ir įvestis;

punktas – kiekvienas tikrinamas užduoties elementas, vertinamas atskiru tašku ar taškais;

įvestis – pateikta medžiaga, kuria remdamasis mokinys turėtų sukurti tinkamą atsakymą;

viešasis kalbėjimas (viešoji kalba) – iš anksto parengtas monologas tam tikra tema, skirtas klausytojų grupei (po viešosios kalbos gali būti atsakoma į klausimus arba trumpai padiskutuojama);

prezentacija – informacinė viešoji kalba naudojant vaizdines priemones (po prezentacijos gali būti atsakoma į klausimus arba trumpai padiskutuojama);

kultūros tekstai – literatūra (pvz., tautosaka, legendos, laiškai, memuarai, biografijos, autobiografijos, apybraižos), periodikos straipsniai, dailės kūrinių arba fotografijų reprodukcijos ir kt.

II. PATIKRINIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtųjų kalbų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslas – įvertinti pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokinių gimtosios kalbos pasiekimus.

7. Baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtųjų kalbų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo uždaviniai:

7.1. įvertinti mokinių komunikacinės ir kultūrinės kompetencijos aspektus, apimančius gimtosios kalbos ir literatūros žinias bei gebėjimus jas taikyti, spręsti problemas, analizuoti, vertinti, pasiektus baigiant dalyko pagrindinio ugdymo bendrąją programą;

7.2. teikti mokiniams informaciją apie gimtosios kalbos mokymosi rezultatus, kuri reikalinga renkantis tolesnį dalyko mokymosi kursą ir mokyklą;

7.3. teikti mokykloms informaciją, reikalingą priimant mokinius į tolesnio mokymosi programas ir užtikrinant lygias mokinių galimybes;

7.4. teikti mokykloms ir savivaldybėms informaciją, padedančią įsivertinti gimtosios kalbos mokymo (-si) rezultatus;

7.5. teikti švietimo stebėsenai informaciją ir informuoti visuomenę apie gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo rezultatus.

III. TIKRINAMI GEBĖJIMAI

8. Gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimu siekiama įvertinti mokinių įgytas kompetencijas, kurias sudaro mokinių žinių taikymo, problemų sprendimo gebėjimai (pateikiami Baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtųjų kalbų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo turinio priede. Toliau – Programos priedas).

9. Žinių taikymo ir supratimo gebėjimų grupei priskiriami tokie gebėjimai, kuriuos mokiniai parodo:

9.1. vartodami tinkamas gramatines formas bei konstrukcijas, taisyklingai rašydami;

9.2. atpažindami skaitomo teksto žanrą, temą;

9.3. rasdami reikalingą informaciją, perfrazuodami teksto mintis;

9.4. rasdami citatų minčiai pagrįsti, pateikdami pavyzdžių.

10. Problemų sprendimo, analizavimo, interpretavimo ir vertinimo gebėjimų grupei priskiriami tokie gebėjimai, kuriuos mokiniai parodo:

10.1. nagrinėdami, atrinkdami, tinkamai siedami ir apibendrindami informaciją;

10.2. formuluodami teksto pagrindinę mintį, problemą, apibūdindami veikėjus, nusakydami priežastis ir pasekmės ryšius;

10.3. darydami išvadas;

10.4. apibendrindami, atskleisdami teksto prasmę remdamiesi teksto visuma ir savo patirtimi;

10.5. vertindami skaitomų tekstų turinį ir raišką;

10.6. rašydami tinkamos sandaros ir žanro tekstą;

10.7. argumentuotai išsakydami savo požiūrį.

IV. PATIKRINIMO TVARKA IR UŽDUOTIES STRUKTŪRA

11. Patikrinimas organizuojamas ir vykdomas mokiniams, baigusiems pagrindinio ugdymo programą.

12. Patikrinimo testą sudaro dvi dalys: žodžiu ir raštu:

12.1. dalis žodžiu: viešojo kalbėjimo sandas;

12.2. dalis raštu: skaitomo teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo, kalbos žinių taikymo ir rašymo sandai;

12.3. Patikrinimo struktūra ir trukmė pateikiama 1 lentelėje.

12.4. Abi patikrinimo testo dalys – žodžiu ir raštu – yra privalomos.

1 lentelė. Patikrinimo struktūra ir trukmė

Patikrinimo dalys	Patikrinimo sandas	Laikas
Dalis žodžiu	Viešasis kalbėjimas	5–7 min. (ugdymo proceso metu)
Dalis raštu	Rašymas	150 min.
	Pertrauka	Trukmė numatoma patikrinimo Vykdyto tvarkoje
	Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	60 min.
	Kalbos žinių taikymas	

13. Kalbėjimo ir klausymo gebėjimai (pateikiama Programos priedo 1 lentelėje) tikrinami ir įvertinami 10 klasės mokymosi proceso metu:

13.1. mokinys mokytojo padedamas pasirenka temą, kaupia atitinkamą medžiagą iš įvairių šaltinių (grožinės ir mokslinės literatūros, žiniasklaidos, statistikos ir pan.) ir rengiasi viešai kalbėti;

13.2. mokytojas su mokiniu numato viešojo kalbėjimo atsiskaitymo laiką: per gimtosios kalbos pamokas arba kitu metu (konferencijoje, minėjime arba kitame renginyje);

13.3. mokinys, pasitaręs su mokytoju, gali rinktis atsiskaitymo formą: pranešimą, prezentaciją literatūros, kultūros tema;

13.4. dalies žodžiu (viešojo kalbėjimo) atsiskaitymas organizuojamas mokyklos numatyta tvarka.

14. Patikrinimas raštu vykdomas tą pačią dieną, tarp dalių daroma pertrauka.

15. Rašymo gebėjimai pateikiami Programos priedo 2 lentelėje.

16. Tekstui kurti pateikiamos 3 užduotys su įvestimis. Mokinys renkasi vieną iš jų.

17. Teksto suvokimo, literatūros žinių ir kalbos žinių taikymo gebėjimai pateikiami Programos priedo 3 lentelėje ir 4 lentelėje.

18. Patikrinimo užduotys sudaromos vadovaujantis patikrinimo sričių ir tikrinamų gebėjimų proporcijomis, nusakytomis pateikiamoje matricoje (2 lentelė). Jos paskirtis – užtikrinti, kad kiekvienais metais šios proporcijos būtų tokios pačios, gali keistis tik užduočių pobūdis.

2 lentelė. Tikrinamų kalbos gebėjimų svarba

Patikrinimo sritys	Viešasis kalbėjimas	Rašymas	Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	Kalbos žinių taikymas
Svarba (%)	20	40	25	15

19. Patikrinimo užduotis turi atitikti Pagrindinio ugdymo kitų gimtųjų kalbų bendrojoje programoje apibrėžtus patenkinamą, pagrindinį ir aukštesnįjį gebėjimų lygius. Patikrinimo užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų lygius pateiktas 3 lentelėje.

3 lentelė. Užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų lygius

Pasiekimų lygis	Užduoties taškų procentas lygiui
Patenkinamas	40
Pagrindinis	40
Aukštesnysis	20

20. Užduotyje turi būti numatyti minimalius reikalavimus (Programos priedo 1–4 lentelėse) atitinkantys klausimai (atlikties kriterijai).

V. PATIKRINIMO TURINYS

21. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programoje pateikiami reikalavimai nusako, kiek ir kokių žinių, įgūdžių ir gebėjimų reikia, kad mokinys sėkmingai išlaikytų pagrindinės mokyklos baigimo gimtosios kalbos patikrinimą. Gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo patikrinimo turinys pateikiamas Programos priede. Patikrinimo turinyje išskirti minimalūs reikalavimai.

VI. VERTINIMAS

22. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotys vertinamos taškais vadovaujantis vertinimo lentelėmis, kurios pateikiamos su patikrinimo užduotimis patikrinimo dieną. Vertinimo instrukcijose galimi tam tikri nuokrypiai nuo pateiktų proporcijų, tačiau jie neturėtų būti didesni kaip $\pm 5\%$.

23. **Viešojo kalbėjimo** vertinimo kriterijų svarba: turinio ir vaizdinių priemonių vertinimas – 40 %, teksto sandaros ir rišlumo vertinimas – 20 %, kalbėjimo situacijos ir adresato paisymas – 15 %, kalbos taisyklingumo ir raiškos vertinimas – 25 %.

23.1. Turinio vertinimo kriterijai:

23.1.1. Kalbėjimo temos esmės suvokimas, pagrindinės minties ir/ar temos atskleidimas, t. y. vertinama, ar demonstruojamas gebėjimas atskleisti ir plėtoti temą, suformuluoti pagrindinę mintį, ją argumentuoti;

23.1.2. tikslingas įvairių informacijos šaltinių naudojimas, t. y. vertinama, ar temai atskleisti pasitelkiamos vaizdinės priemonės, grožinės literatūros skaitytojo, kultūros vartotojo patirtis, kitų mokomųjų dalykų žinios.

23.2. Teksto sandaros ir rišlumo vertinimo kriterijai:

23.2.1. teksto sandara, t. y. vertinama, arba laikytis trinarės teksto struktūros;

23.2.2. teksto vientisumas, nuoseklumas, rišlumas, t. y. vertinama, ar geba logiškai išdėstyti mintis, vartoti rišlumo priemones (įterptiniai, jungtukai ir pan.).

23.3. Kalbėjimo situacijos ir adresato paisymo vertinimo kriterijai:

23.3.1. vertinama, ar geba naudotis įvairiomis viešojo kalbėjimo strategijomis;

23.3.2. vertinama, ar demonstruojamas gebėjimas laikytis kalbėjimo ir klausymosi kultūros reikalavimų.

23.4. Kalbos taisyklingumo ir raiškos vertinimo kriterijai:

23.4.1. kalbos taisyklingumas, t. y. vertinama, ar geba taisyklingai tarti ir kirčiuoti, laikytis bendrinės kalbos normų;

23.4.2. žodingumas, gramatinių konstrukcijų įvairovė.

24. **Rašymo** vertinimo kriterijų svarba: turinio vertinimas – 40%, teksto sandaros ir raiškos vertinimas – 25%, raštingumo vertinimas – 35%.

24.1. Turinio vertinimo kriterijai:

24.1.1. temos, užduoties suvokimas ir komunikacinis atlikties tikslingumas, t. y. vertinama, ar tinkamai suprasta įvestis, ar įvestimi tikslingai ir pakankamai pasinaudota, ar atsižvelgta į rašymo tikslą ir adresatą;

24.1.2. pagrindinės minties ir/ar temos atskleidimas, t. y. vertinama, ar mokinys geba atskleisti ir plėtoti temą, suformuluoti pagrindinę mintį, aiškiai ir logiškai ją pagrįsti, apibendrinti ir/ar daryti išvadas;

24.1.3. mokinio požiūris, vertinimas, t. y. vertinama, ar išsakyta asmeninė nuomonė, požiūris, nuostata yra tinkamai pagrįsta, ar išsakyta kitokių nuomonių, požiūrių, nuostatų, ar jos įvertintos;

24.1.4. literatūrinės ir/ar kultūrinės kompetencija, erudicija, t. y. vertinama, ar tikslingai ir tinkamai remiamasi literatūrine ar kultūrine kompetencija arba parodoma kultūrinė ir/ar socialinė branda;

24.1.5. visa rašymo sando atliktis vertinama 0 taškų, jei rašto darbas parašytas kita, nei nurodyta užduotyje, tema.

24.2. Teksto sandaros ir raiškos vertinimo kriterijai:

- 24.2.1. žanro paisymas;
- 24.2.2. teksto sandara (įžanga, dėstymas, išvados);
- 24.2.3. teksto vientisumas, nuoseklumas;
- 24.2.4. pastraipos sandara;
- 24.2.5. žodingumas, sintaksinių konstrukcijų įvairovė

24.3. Raštingumas vertinimo kriterijai:

- 24.3.1. gramatikos normos;
- 24.3.2. rašyba;
- 24.3.3. skyryba.

25. **Teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo bei kalbos žinių taikymo** vertinimo instrukcija pateikiama pasibaigus šiai patikrinimo daliai.

25.1. Teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo vertinimo kriterijai:

- 25.1.1. suvokti skaitomo teksto temą ir pagrindinę mintį, išskirti potemes;
- 25.1.2. rasti reikiamą informaciją;
- 25.1.3. analizuoti tekstą kalbiniu, stilistiniu požiūriu;
- 25.1.4. analizuoti tekstą literatūros teorijos požiūriu;
- 25.1.5. gebėti argumentuotai vertinti skaitomą tekstą;
- 25.1.6. remtis kalbine, literatūrine ir kultūrine kompetencijomis.

25.2. Kalbos žinių taikymo vertinimo kriterijai:

25.2.1. vertinami gebėjimai taikyti kalbos žinias, laikytis kalbos normų, analizuoti tekstą kalbos kultūros ir taisyklingumo požiūriu.

26. Visų patikrinimo dalių (žodžiu ir raštu) užduotys vertinamos taškais, kurių galutinė suma turi atitikti nustatytą tikrinamų kalbos gebėjimų santykį (2 lentelė).

27. Mokinio surinkta taškų suma verčiama pažymiu. Patikrinimo įvertinimas – pažymys (nuo 1 iki 10).

28. Patikrinimas yra išlaikytas, t. y. atitinkantis minimalius reikalavimus, jei mokinys surenka ne mažiau kaip 30 procentų visų galimų surinkti patikrinimo užduoties taškų.

**BALTARUSIŲ, LENKŲ, RUSŲ, VOKIEČIŲ GIMTŲJŲ KALBŲ PAGRINDINIO
UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO TURINYS**

Viešasis kalbėjimas

1 lentelė

Užduoties pobūdis	Viešojo kalba
Tematika	Temos turi būti iš literatūros, kalbos ir kultūros, plečiančios mokinių akiratį, aktualios.
Tikrinami gebėjimai	<p>Kalbėti atsižvelgiant į konkrečią komunikacinę situaciją, kalbėjimo tikslą ir adresatą:</p> <ul style="list-style-type: none"> paistyti pasirinkto klausimo temos ir tikslo; klausimo temai / problemai atskleisti tikslingai naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, grožinės literatūros skaitytojo, kultūros vartotojo ir asmenine patirtimi; suprasti pašnekovo klausimų bei komentarų esmę ir į juos atsakyti; reikšti savo nuomonę, pagrįsti požiūrį, palyginti, vertinti įvairius gyvenimo įvykius ir reiškinius, daryti išvadas, apibendrinti; tikslingai naudotis viešojo kalbėjimo strategijomis: siekti sudominti adresatą (originali pradžia / kontrastas / citatos ir pan.), laikytis kalbėjimo ir klausymosi kultūros reikalavimų; nuosekliai, laikantis teksto struktūros reikalavimų, reikšti savo mintis ir nuomonę; tikslingai pasirinkti ir vartoti tinkamas kalbinės raiškos priemones: žodyną, įvairias gramatines konstrukcijas; taisyklingai tarti ir kirčiuoti, laikytis bendrinės kalbos normų.
Minimalūs gebėjimai	<p>Kalbėti atsižvelgiant į konkrečią komunikacinę situaciją, kalbėjimo tikslą ir adresatą:</p> <ul style="list-style-type: none"> kalbėti atsižvelgiant į kalbėjimo tikslą ir adresatą; suformuluoti teiginius, atskleidžiančius temą / problemą; nuosekliai, aiškiai ir logiškai reikšti savo mintis, perteikti informaciją; pareikšti savo nuomonę pasirinktu klausimu, aiškinant savo požiūrį remtis pavyzdžiais; laikytis klausymosi bei kalbėjimo kultūros reikalavimų, laikytis bendrinės kalbos normų.
Užduočių tipai	Atvirojo tipo užduotis

Rašymas

2 lentelė

Užduoties pobūdis	<p>Pateikiamos 3 alternatyvios teksto kūrimo užduotys su įvestimis. Mokinys renkasi vieną iš jų ir kuria tekstą.</p> <p>Vienos užduoties įvestis – grožinės literatūros ar kultūros tekstas. Po tekstu pateikiami tema ir keli orientaciniai klausimai, padedantys suvokti turinį, idėją, provokuojantys savarankišką vertinimą bei nuomonę. Po tekstu pateikiami keli orientaciniai klausimai, padedantys suvokti turinį, idėją. Mokinys rašydamas atskleidžia savo požiūrį remdamasis tekstu, asmenine, kultūrine, patirtimi.</p> <p>Kitose dviejose rašymo užduotyse kaip įvestis gali būti nurodyta konkreti komunikacinė situacija, susijusi su literatūrinėmis ir sociokultūrinėmis temomis, pateikiama kita medžiaga (pvz., žemėlapis, schema, tam tikri duomenys ar kt.) bei rašomo teksto žanras.</p>
Kuriamo teksto apimtis	Apie 250–350 žodžių (1–1,5 A4 formato puslapio)
Kuriamų tekstų skaičius	Vienas tekstas.
Galimi kuriamų tekstų tipai ir žanrai	<p>Tipai: samprotavimas (aiškinimas, argumentavimas); samprotavimas su pasakojimo ir/ar aprašymo elementais.</p> <p>Žanrai: rašinys, laiškas, straipsnis.</p>
Tikrinami gebėjimai	<p>Kurti tinkamos struktūros tekstą atsižvelgiant į tikslą, situaciją, adresatą.</p> <p>Argumentuotai atskleisti temą ir/ar problemą. Laikytis temos vientisumo.</p> <p>Pagrindinė teksto mintis aiški, nuosekliai plėtojama, pakankamai detalizuojama, apibendrinama.</p> <p>Atrinkti ir perteikti tinkamą informaciją, apibūdinti įvairius objektus, dalykiškai paaiškinti sąvokas, analizuoti procesus.</p> <p>Raštu išsakyti savo nuomonę, pailustruoti pavyzdžiais, argumentuoti, vertinti.</p> <p>Paisyti žanro reikalavimų.</p> <p>Motyvuotai sieti pasakojimo, aprašymo ir samprotavimo elementus, apibendrinti ir/ar daryti išvadas.</p> <p>Laikytis trinarės teksto struktūros, nuoseklumo, pastraipos vientisumo, bendrųjų stiliaus reikalavimų.</p> <p>Pasirinkti tinkamas kalbinės raiškos priemones (žodyną, gramatikos formas ir konstrukcijas) ir taisyklingai jas vartoti.</p> <p>Taisyklingai rašyti, laikantis rašybos, skyrybos, žodžių ir gramatinių formų vartojimo, sakinių sudarymo ir siejimo normų.</p>
Minimalūs gebėjimai	<p>Kurti elementarios sandaros tekstus pagal įvestį.</p> <p>Stengtis aiškiai dėstyti mintis raštu. Laikytis temos vientisumo. Atrinkti ir perteikti tinkamą informaciją. Raštu išsakyti savo nuomonę.</p> <p>Vartoti pasakojimo, aprašymo ir samprotavimo elementus. Išsaugoti įžangos, dėstymo, pabaigos proporcijas.</p> <p>Siekti taikyti rašybos taisykles bei vientisinio ir sudėtinio sakinio skyrybą. Laikytis pagrindinių bendrinės kalbos normų. Galimos klaidos neturėtų trukdyti komunikavimui.</p>
Užduočių tipai	<p>Atvirojo tipo užduotis:</p> <p>- pasirinkto žanro tekstas pagal įvestį.</p>

Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas

3 lentelė

Užduoties pobūdis	Du mažesnės apimties tekstai. Įvairių žanrų grožinės literatūros kūriniai ar jų ištraukos ar/ir negrožiniai tekstai. Bendra tekstų apimtis 400–500 žodžių. Po kiekvienu iš dviejų tekstų pateikiama po keletą užduoties punktus (klausimų), apimančių esminius tekstų aspektus.
Tikrinami gebėjimai	<p>Rasti nurodytą informaciją, apibendrinti, palyginti, sieti informaciją su literatūros ir kultūros žiniomis bei savo patirtimi.</p> <p>Suformuluoti teksto temą ir pagrindinę mintį.</p> <p>Vertinti skaitomo teksto turinį, raišką naudojantis žiniomis ir asmenine patirtimi; pareikšti savo nuomonę apie tekste atskleidžiamas vertybes.</p> <p>Daryti išvadas, rasti tekste argumentų joms pagrįsti.</p> <p>Perfrazuoti teksto mintis.</p> <p>Teksto problematiką ir idėjas susieti su literatūriniu ir/ar kultūriniu kontekstu.</p> <p>Suprasti literatūros kūrinio pavaizduotąjį pasaulį:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nusakyti veiksmo laiką ir erdvę; – aptarti pasakotojo poziciją arba lyrinio subjekto išgyvenimą; – apibūdinti veikėjus (išorę, vidaus savybes, dvasinius idealus, išgyvenimus ir jų kaitą) ir akivaizdžius jų kūrimo būdus tekste; – nusakyti teksto nuotaiką. <p>Skirti tekstų tipus (pasakojimas, aprašymas, samprotavimas).</p> <p>Atpažinti literatūros rūšį ir žanrą, jei pateikiamas visas kūrinys arba ištraukoje yra keletas požymių, leidžiančių aiškiai spręsti apie kūrinio žanrą.</p> <p>Atpažinti pagrindines grožinės literatūros raidos epochas (jei yra keletas požymių, leidžiančių aiškiai spręsti apie tai) bei meninės kalbos priemonės (epitetas, palyginimas, metafora, hiperbolė, retoriniai klausimai ir sušukimai).</p>
Minimalūs gebėjimai	<p>Suformuluoti teksto temą ar pagrindinę mintį, nurodyti teksto (negrožinio) tikslą.</p> <p>Rasti nurodytą informaciją, sieti informaciją su savo patirtimi.</p> <p>Išsakyti savo nuomonę apie teksto turinį, tekste aiškiai išreikštas vertybes.</p> <p>Suprasti literatūros kūrinio pavaizduotąjį pasaulį (nusakyti veiksmo laiką ir erdvę).</p> <p>Rasti tekste grožinio kūrinio veikėjų portretus, paaiškinti veikėjų poelgių priežastis, jų pasisakymus, interjero, peizažo aprašymus.</p> <p>Rasti tekste nurodytą informaciją ir detales. Skirti faktą ir nuomonę.</p> <p>Atpažinti pagrindines grožinės literatūros meninės kalbos priemonės (epitetus, palyginimus).</p> <p>Atpažinti literatūros rūšį (epika, lyrika, drama).</p>
Užduočių tipai	<p>Uždarojo tipo užduotys, pvz.: rasti ir pažymėti atsakymą iš keleto pateiktųjų; įvertinti teksto / tekstų turinį atitinkančius ir/ar neatitinkančius teiginius.</p> <p>Pusiau atvirojo tipo užduotys, pvz.: užbaigti sakinius; užpildyti (ar baigti pildyti) lentelę, schemą.</p> <p>Atvirojo tipo užduotys, pvz.: suformuluoti atsakymus į klausimus; atlikti nurodytas užduotis (surasti citatas, žodžius tekste, pateikti pavyzdžių ir pan.).</p>

Kalbos žinių taikymas

4 lentelė

Užduoties pobūdis	Pateikiami klausimai, susieti su teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo sando tekstais arba kitais trumpais rišliais tekstais.
Tikrinami gebėjimai	<p>Analizuoti pateikto teksto leksiką, parinkti pateiktų žodžių sinonimus, antonimus. Paaiškinti pateiktų žodžių reikšmę.</p> <p>Paaiškinti perkeltinės reikšmės žodžių ir žodžių junginių reikšmes tekste.</p> <p>Nagrinėti žodžius sandaros požiūriu; taisyklingai sudaryti žodžius (sudurtinius) pagal tipines žodžių darybos schemas.</p> <p>Skirti visas kalbos dalis, taikyti jų kaitymo taisykles; taisyklingai vartoti žodžių formas sudarant žodžių junginius.</p> <p>Rasti sakinyje sakinio dalis (tarinys, veiksnys, papildinys, aplinkybės ir pažymins).</p> <p>Atpažinti ir taisyklingai sudaryti visų rūšių sakinius (struktūros atžvilgiu: vientisiniai ir sudėtiniai, sudėtiniai sujungiamieji ir prijungiamieji; modalumo atžvilgiu: tiesioginiai, skatinamieji ir klausiamieji).</p> <p>Taisyklingai vartoti tiesioginę ir netiesioginę kalbą.</p> <p>Taisyklingai vartoti sudėtinių sakinių jungimo būdus, logiškai taikyti skyrybos taisykles; paaiškinti pateikto sakinio skyrybą.</p> <p>Taikyti leksikos, žodžių darybos, kaitybos ir sintaksės žinias taisyklingai rašant ir kalbant.</p>
Minimalūs gebėjimai	<p>Parinkti pateiktų žodžių sinonimus, antonimus.</p> <p>Taisyklingai sudaryti žodžius (sudurtinius) pagal pagrindines žodžių darybos schemas.</p> <p>Skirti visas savarankiškas kalbos dalis, taikyti jų kaitymo taisykles.</p> <p>Rasti sakinyje pagrindines sakinio dalis (tarinys, veiksnys).</p> <p>Atpažinti ir taisyklingai sudaryti visų rūšių sakinius (struktūros atžvilgiu: vientisiniai ir sudėtiniai; modalumo atžvilgiu: tiesioginiai, skatinamieji ir klausiamieji).</p> <p>Taisyklingai vartoti tiesioginę ir netiesioginę kalbą.</p> <p>Taisyklingai vartoti tipiškiausius sudėtinių sakinių jungimo būdus, taikyti pagrindines skyrybos taisykles.</p> <p>Siekti taikyti leksikos, kaitybos ir sintaksės žinias taisyklingai rašant ir kalbant. Galimos klaidos, tačiau jos neturi trukdyti komunikavimui.</p>
Užduočių tipai	<p>Uždarojo tipo užduotys, pvz.: rasti ir pažymėti atsakymą iš keleto pateiktųjų; įvertinti teksto / tekstų turinį atitinkančius ir/ar neatitinkančius teiginius.</p> <p>Pusiau atvirojo tipo užduotys, pvz.: užbaigti sakinius; užpildyti (ar baigti pildyti) lentelę, schemą.</p> <p>Atvirojo tipo užduotys, pvz.: suformuluoti atsakymus į klausimus; atlikti nurodytas užduotis (surasti citatas, žodžius tekste, pateikti pavyzdžių ir pan.).</p>

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir
mokslo ministro 2010 m. sausio 8 d.
įsakymu Nr.V-55

MATEMATIKOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programa (toliau – Programa) reglamentuoja matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslą ir uždavinius, tikrinamus gebėjimus, patikrinimo struktūrą ir turinį, vertinimą.

2. Programa parengta vadovaujantis Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-3848).

3. Sudarant Programą vadovautasi šiomis nuostatomis:

3.1. Programa turi būti siauresnė ir, kiek tai įmanoma, konkretesnė už bendrąsias programas;

3.2. patikrinimo turinio reikalavimai ir užduoties struktūra turi būti žinomi iš anksto.

4. Programa skirta patikrinimo užduočių rengėjams, matematikos mokytojams, pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokiniams.

II. PATIKRINIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

5. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslas – įvertinti pagrindinio ugdymo baigiamosios klasės mokinių matematikos pasiekimus ir teikti informaciją apie pagrindinio ugdymo kokybę.

6. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo uždaviniai:

6.1. įvertinti mokinių dalykines ir bendrąsias kompetencijas, įgytas mokantis pagal pagrindinio ugdymo bendrąsias programas;

6.2. teikti informaciją, reikalingą mokiniams, pasirinkusiems tolesnį dalyko mokymosi kursą ir mokyklą, apie matematikos mokymosi rezultatus;

6.3. teikti informaciją, reikalingą mokykloms priimant mokinius į tolesnio mokymosi programas ir užtikrinant lygias mokinių galimybes;

6.4. teikti mokykloms ir savivaldybėms informaciją, padedančią įvertinti matematikos mokymo(si) rezultatus;

6.5. teikti švietimo stebėsenai informaciją ir informuoti visuomenę apie pagrindinio ugdymo rezultatus.

III. TIKRINAMI GEBĖJIMAI

7. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotimi siekiama įvertinti dvi mokinių matematinių gebėjimų grupes: matematikos žinių ir supratimo, matematinio mąstymo ir problemų sprendimo. Šių grupių gebėjimai sudaro mokinių matematinės kompetencijos pagrindus.

8. Žinių ir supratimo gebėjimų grupei priskiriamus gebėjimus mokiniai parodo:

8.1. nurodydami, teisingai vartodami, apibrėždami ir/ar savais žodžiais paaiškindami pagrindines sąvokas;

8.2. atpažindami modeliuose, schemose, lentelėse, grafikuose ir diagramose pateiktus dydžius, procesus, matematinius modelius;

8.3. atlikdami standartinius skaičiavimus;

8.4. taikydami standartinius algoritmus;

8.5. paaiškindami atliekamas procedūras, pateikdami jų taikymo pavyzdžių;

8.6. raštu ar grafiškai paaiškindami teiginius;

8.7. taikydami matematinės žinias standartinėse situacijose ir paaiškindami savo veiksmus.

9. Matematinio mąstymo ir problemų sprendimų grupei priskiriamus gebėjimus mokiniai parodo:

9.1. formuluodami apibendrinimus ir nustatydami dėsningumus;

9.2. pasirinkdami veiksmingas problemų sprendimo strategijas;

9.3. pritaikydami matematinius modelius nestandartinėse situacijose;

9.4. darydami pagrįstas išvadas ir jas argumentuodami;

9.5. nuosekliai išdėstydami, aprašydami ir argumentuodami sprendimus.

10. Greta matematinės kompetencijos pagrindų, matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotimi siekiama įvertinti bendrąsias kompetencijas: komunikacinę kompetenciją ir darbo kultūros kompetenciją. Įgytas bendrąsias kompetencijas mokiniai parodo:

10.1. komunikacinę – atsirinkdami reikiamą informaciją problemai spręsti, praturtindami kalbinį komunikavimą matematinio komunikavimo elementais, naudodamiesi tinkamomis pagalbos priemonėmis (formulių rinkiniu, lentelėmis, grafikai, planais, schemomis, modeliais, skaičiuokliu);

10.2. darbo kultūros – užduotį atlikdami kokybiškai, nuosekliai, racionaliai, glaustai, tvarkingai.

IV. PATIKRINIMO STRUKTŪRA

11. Patikrinimas vykdomas mokiniams, baigusiems pagrindinio ugdymo programą.

12. Patikrinimo užduoties esmė – įvertinti mokinių matematinį raštingumą (būtinai matematinės žinias, duomenų interpretavimą, praktinius gebėjimus, gebėjimus spręsti kontekstinius uždavinius, matematinę komunikaciją, matematinę argumentaciją, problemų sprendimą ir kt.).

13. Užduoties pradžioje turėtų būti pateikiami patenkinamąjį pasiekimų lygį atitinkantys uždaviniai, toliau – pagrindinį ir aukštesnįjį lygius atitinkantys uždaviniai:

13.1. užduotyje turi būti tiek realaus turinio uždavinių, kad jų taškų suma sudarytų iki 70 proc. visų užduoties taškų.

14. Patikrinimo užduoties taškų suma – nuo 45 iki 55 taškų.

15. Kiekvienas uždavinys (jo dalis) priskiriamas tik vienai veiklos sričiai ir tik vienai gebėjimų grupei. Užduoties taškų skaičius iš atitinkamų veiklos sričių ir gebėjimų pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. Užduoties taškų pasiskirstymas pagal veiklos sritis ir gebėjimus

Veiklos sritys \ Gebėjimai*	Žinios ir supratimas	Matematikos taikymai ir matematinis mąstymas	Procentai
1. Skaičiai ir skaičiavimai			30
2. Reiškiniai, lygtys, nelygybės, sistemos. Sąryšiai ir funkcijos			30

3. Geometrija. Matai ir matavimai			30
4. Statistika ir tikimybių teorija			10
Procentinė visų galimų užduoties taškų išraiška	50	50*	100

* Bus vertinami ir bendrieji gebėjimai. Bendrųjų gebėjimų vertinimas pateiktas 28 punkte.

16. Patikrinimo užduotis turi atitikti Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose apibrėžtus patenkinamą, pagrindinį ir aukštesnįjį gebėjimų lygius. Užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų lygius pateiktas 2 lentelėje.

2 lentelė. Užduoties taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų lygius

Mokinių pasiekimų lygiai	Procentinė visų galimų užduoties taškų išraiška
Patenkinamas lygis	40
Pagrindinis lygis	40
Aukštesnysis lygis	20

17. Patikrinimo užduotyje turi būti tiek lengvų (mokiniui įprastas kontekstas, mokiniui pažįstamas uždavinių formatas, patogūs skaičiavimui skaičiai) uždavinių, kad jų taškų suma sudarytų ne mažiau 40 proc. visų užduoties taškų.

18. Konkrečiose užduotyse galimi tam tikri nukrypimai nuo lentelėse parašytų skaičių, tačiau jie neturėtų būti didesni kaip ± 4 proc.

19. Patikrinimo trukmė – 120 min. Patikrinimas vyksta be pertraukos.

20. Patikrinimo metu mokiniai atlieka užduotį raštu, leidžiama naudotis rašymo priemonėmis, braižybos ir matavimo įrankiais bei skaičiuotuvu be tekstinės atminties (klaviatūra neturi pilno lotyniškojo raidyno).

21. Prie kiekvienos patikrinimo užduoties pridedamas matematinių formulių rinkinys – toks, koks pateiktas šios patikrinimo Programos 1 priede arba papildytas formulėmis, reikalingomis užduočiai atlikti.

V. PATIKRINIMO TURINYS

22. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų – žinių ir gebėjimų – patikrinimo turinys pateikiamas Programos 2 priede.

23. Patikrinimo turinyje įvardijami trimis lygiais aprašyti tikrinami mokinių pasiekimai.

Pagrindinis lygis praplečia ir pagilina patenkinamąjį lygį, aukštesnysis – patenkinamąjį ir pagrindinį lygius.

24. Patikrinimo turinyje vartojami tokie uždavinio sudėtingumą nusakantys terminai:

24.1. *paprasciausiai* vadinami uždaviniai, kuriuos sprendžiant reikia atlikti vieną standartinę operaciją ar pritaikyti standartinį algoritmą;

24.2. *paprastais* vadinami uždaviniai, kuriuos sprendžiant reikia suderinti ir atlikti dvi standartines operacijas ar algoritmus;

24.3. *nesudėtingais* vadinami uždaviniai, kuriuos sprendžiant reikia suderinti ir atlikti 3–4 standartines operacijas ar algoritmus.

VI. VERTINIMAS

25. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduoties vertinimo instrukcija rengiama kartu su užduotimi.

26. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduoties atlikimas vertinamas taškais.

27. Kiekvieno uždavinio teisingas sprendimas vertinamas prie uždavinio nurodytu taškų skaičiumi.

28. Už matematinių simbolių ir sąvokų teisingą vartojimą, visų išspręstų uždavinių nuoseklų ir tvarkingą pateikimą pridedama papildomai iki 2 taškų.

29. Galutinė taškų suma, remiantis užduoties vertinimo instrukcija, konvertuojama į įvertinimą balais.

30. Patikrinimas yra išlaikytas, t. y. atitinkantis minimalius reikalavimus, jei mokinys surenka ne mažiau kaip 30 procentų visų galimų surinkti patikrinimo užduoties taškų.

31. Užduoties atlikimas vertinamas 6 ir daugiau balų, jei surenkama ne mažiau kaip 50 proc. visų galimų surinkti patikrinimo užduoties taškų.

32. Matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduoties vertinimo instrukcija mokykloms pateikiama tą pačią dieną pasibaigus patikrinimui.

FORMULĖS

Standartinė skaičiaus išraiška. $a \cdot 10^m$, čia $1 \leq a < 10$, m – sveikasis skaičius.

Kvadratinio trinario skaidymas dauginamaisiais. $ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2)$.

Kvadratinės lygties sprendinių formulė. $x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$.

Daugiakampio kampų suma. $180^\circ(n - 2)$; čia n – daugiakampio kampų skaičius.

Skritulio išpjova. $S = \frac{\pi R^2}{360^\circ} \cdot \alpha$, $l = \frac{2\pi R}{360^\circ} \cdot \alpha$; čia α – centrinio kampo didumas laipsniais, S – išpjovos plotas, l – išpjovos lanko ilgis, R – skritulio spindulys.

Prizmės tūris. $V = SH$, čia S – prizmės pagrindo plotas, H – prizmės aukštinė.

Piramidės tūris. $V = \frac{1}{3}SH$, čia S – piramidės pagrindo plotas, H – piramidės aukštinė.

Kūgio tūris. Tūris $V = \frac{1}{3} \pi R^2 H$, $V = \frac{1}{3}SH$, R – kūgio pagrindo spindulys, H – kūgio aukštinė, S – kūgio pagrindo plotas.

Kūgio šoninis paviršius. $S = \pi Rl$; čia l – kūgio sudaromoji, R – kūgio pagrindo spindulys.

Ritinio tūris. $V = \pi R^2 H$, R – ritinio pagrindo spindulys, H – ritinio aukštinė.

Ritinio šoninis paviršius. $S = 2\pi RH$, R – ritinio pagrindo spindulys, H – ritinio aukštinė.

Rutulio tūris. $V = \frac{4}{3} \pi R^3$, R – rutulio spindulys.

Rutulio paviršiaus plotas. $S = 4\pi R^2$, R – rutulio spindulys.

Matematikos pagrindinio ugdymo
pasiekimų patikrinimo programos
2 priedas

MATEMATIKOS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO TURINYS

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
1 veiklos sritis. Skaičiai ir skaičiavimai			
1.1. Skaičių skaitymas, rašymas, lyginimas, apvalinimas	Atpažįsta ir naudoja realiuosius skaičius. Palygina vienodo tipo skaičius. Apvalina skaičius iki šimtųjų, dešimtųjų, vienetų, dešimčių.	Realiuosius skaičius užrašo standartine išraiška. Lygina skirtingo tipo skaičius. Apvalina skaičius.	Įvairiais būdais lygina skirtingo tipo skaičius. Apytiksliai skaičiuoja ir apvalina skaičius nesudėtinguose uždaviniuose.
1.2. Aritmetiniai veiksmai su skaičiais	Nesudėtingais atvejais atlieka aritmetinius veiksmus su sveikaisiais skaičiais. Paprasčiausiais atvejais suprastina trupmenas. Atlieka aritmetinius veiksmus su to paties tipo trupmenomis: nesudėtingais atvejais atlieka veiksmus su dešimtainėmis trupmenomis, paprasčiausiais atvejais sudeda ir atima paprastąsias trupmenas su vienodais vardikliais, paprasčiausiais atvejais daugina ir dalija paprastąsias trupmenas. Moka naudotis skaičiuokliu atlikdamas veiksmus.	Paprastais atvejais suprastina trupmenas. Paprastais atvejais atlieka aritmetinius veiksmus su skirtingo tipo trupmenomis.	Nesudėtingais atvejais atlieka veiksmus su sveikaisiais, iracionaliaisiais skaičiais. Nesudėtingais atvejais suprastina trupmenas. Nesudėtingais atvejais atlieka aritmetinius veiksmus su skirtingo tipo trupmenomis.

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
1.3. Kėlimas laipsniu ir šaknies traukimas	Sprendžia paprasčiausius uždavinius, kuriuose reikia taikyti žinias apie skaičiaus kėlimą natūraliuoju laipsniu ir apie kvadratinės šaknies traukimą. Moka naudotis skaičiuoklu keliant natūraliuoju laipsniu ir traukiant kvadratinę šaknį.	Sprendžia paprastus uždavinius, kuriuose reikia taikyti žinias apie skaičiaus kėlimą sveikuoju laipsniu ir apie kvadratinės bei kubinės šaknies traukimą. Moka naudotis skaičiuokliu keldamas sveikuoju laipsniu ir traukdamas kvadratinę bei kubinę šaknį.	Sprendžia nesudėtingus uždavinius, kuriuose reikia taikyti žinias apie skaičiaus kėlimą sveikuoju laipsniu ir apie kvadratinės bei kubinės šaknies traukimą. Moka įrodyti laipsnio su sveikuoju rodikliu savybes.
1.4. Skaičių teorijos sąvokų vartojimas	Paprasčiausiais atvejais nurodo keletą skaičiaus daliklių ir kartotinių. Atpažįsta natūraliuosius skaičius, kurie dalijasi iš 2, 5 ir 10. Žino, kaip surasti (dydžio) skaičiaus pusę (50%), ketvirtį (25%), penktadalį (20%), dešimtąją dalį (10%) arba skaičių (dydį), kai žinoma jo viena dalis. Moka naudotis skaičiuokliu skaičiuodamas procentus. Sprendžia paprastus matematinio ir praktinio turinio procentų uždavinius.	Atpažįsta ir naudoja sąvokas: <i>priešingas skaičiui skaičius</i> ir <i>atvirkštinis skaičiui skaičius</i> . Paprastais atvejais nurodo skaičiaus keletą daliklių ir kartotinių. Paprasčiausiais atvejais nurodo dviejų skaičių mažiausią bendrą kartotinį ir didžiausią bendrą daliklį. Paprastais atvejais taiko dalumo iš 2, 3, 5, 9 ir 10 požymius. Paprastais atvejais randa skaičiaus dalį (procentus) ir skaičių, kai žinoma dalis (procentai). Moka naudotis skaičiuokliu skaičiuodamas procentus. Sprendžia nesudėtingus matematinio ir praktinio turinio skaičių teorijos uždavinius.	Atpažįsta ir naudoja sąvokas: pirminiai skaičiai, sudėtiniai skaičiai, priešingas skaičiui skaičius ir atvirkštinis skaičiui skaičius. Paprastais atvejais nurodo skaičiaus daliklius ir kartotinius. Paprastais atvejais nurodo kelių skaičių mažiausią bendrą kartotinį ir didžiausią bendrą daliklį. Nesudėtingais atvejais taiko dalumo iš 2, 3, 5, 9 ir 10 požymius. Nesudėtingais atvejais randa skaičiaus dalį (procentus) ir skaičių, kai žinoma dalis (procentai). Moka naudotis skaičiuokliu skaičiuodamas procentus. Sprendžia nesudėtingus matematinio ir praktinio turinio skaičių teorijos uždavinius.
2 veiklos sritis. Reiškiniai, lygtys, nelygybės, sistemos. Sąryšiai ir funkcijos			
2.1. Kintamųjų ir reiškinių reikšmių radimas	Apskaičiuoja paprastų skaitinių reiškinių reikšmes. Apskaičiuoja paprastų raidinių reiškinių reikšmes,	Apskaičiuoja nesudėtingų skaitinių reiškinių reikšmes. Taiko formules nesudėtingiems uždaviniams spręsti. Apskaičiuoja įvairių dydžių	Supranta matematinius terminus „reiškinių apibrėžimo sritis“, „galimos kintamojo reikšmės“, „reiškinyje turi prasmę“ („yra apibrėžtas“),

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
	kai yra duotos kintamojo reikšmės.	reikšmės pagal uždavinyje nurodytą formulę.	„nustatyti, su kuriomis kintamojo reikšmėmis reiškinys ar dydis įgyja tam tikrą skaitinę reikšmę“, „du reiškiniai yra lygūs (vienas jų didesnis (ar ne didesnis), mažesnis (ar ne mažesnis) už kitą)“ ir juos taiko.
2.2. Situacijų aprašymas reiškiniais	Iš paprasto uždavinio sąlygos sudaro vienanarį ar daugianarį.	Aprašo pirmojo ir antrojo laipsnio daugianariais ir algebriniais reiškiniais nesudėtingas situacijas.	Aprašo pirmojo laipsnio daugianariais, antrojo laipsnio daugianariais, suvedamais į kvadratinį trinarių, algebriniais trupmeniniais reiškiniais įvairias situacijas.
2.3. Tapatūs reiškinų pertvarkiai	Moka sudėti, atimti ir sudauginti du vienanarius ir (ar) dvinarius paprastuose uždaviniuose. Tapačiai pertvarko paprastus reiškinius (atskliaudžia taikydamas daugybos skirstomumo dėsnį, sutraukia panašiuosius narius; reiškinyje visi koeficientai yra sveikieji skaičiai). Paprasčiausiais atvejais skaido daugianarį daugikliais. Pertvarkydamas paprastus algebrinius reiškinius, taiko veiksmų su laipsniais, kurių rodiklis natūralusis, savybes.	Tapačiai pertvarko nesudėtingus daugianarius ir paprastus trupmeninius reiškinius. Taiko greitosios daugybos formules $(a + b)(a - b) = a^2 - b^2$, $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ paprastiems reiškiniams pertvarkyti, skaičiavimams supaprastinti. Paprastais atvejais skaido daugianarį daugikliais. Pertvarkydamas algebrinius reiškinius, taiko veiksmų su laipsniais, kurių rodiklis sveikasis skaičius, savybes, veiksmų su kvadratinėmis šaknimis savybes, veiksmų su trupmeniniais reiškiniais savybes.	Taiko greitosios daugybos formules $(a + b)(a - b) = a^2 - b^2$, $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ nesudėtingiems reiškiniams pertvarkyti, skaičiavimams supaprastinti. Kvadratinį trinarių skaido tiesiniais daugikliais.
2.4. Situacijų modeliavimas lygtimis ir lygčių sprendimas	Patikrina, ar duotasis skaičius yra lygties sprendinys. Sprendžia	Sprendžia pirmojo laipsnio lygtis ir paprastas kvadratinės lygtis. Paprastais atvejais aprašo tiesinėmis lygtimis	Aprašo paprastas situacijas antrojo laipsnio lygtimis ir lygtimis pavidalo $A(x)/B(x)=0$, kai $(B(x) \neq 0)$, $A(x)$ ir $B(x)$ –

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
	paprastas tiesines lygtis ir paprasčiausias kvadratinės lygtis, kurių koeficientai yra sveikieji skaičiai. Paprasčiausias situacijas aprašo tiesinėmis lygtimis.	uždavinio sąlygoje nurodytas situacijas.	pirmojo laipsnio dvinariai ir nesudėtingomis lygtimis, kurios gali būti suvedamos į aprašytus pavidalus.
2.5. Situacijų modeliavimas nelygybėmis ir nelygybių sprendimas	Patikrina, ar duotasis skaičius yra pirmojo laipsnio nelygybės su vienu nežinomuoju sprendinys.	Sprendžia pirmojo laipsnio nelygybes su vienu nežinomuoju. Užrašo tiesinės nelygybės sprendinius bent vienu iš būdų: pavaizduoja skaičių tiesėje, užrašo juos intervalu ar nelygybe. Iš paprastos uždavinio sąlygos sudaro ir sprendžia pirmojo laipsnio nelygybes.	Aprašo paprastas situacijas tiesinėmis ir kvadratinėmis nelygybėmis su vienu nežinomuoju.
2.6. Situacijų modeliavimas sistemomis ir sistemų sprendimas	Patikrina, ar duotoji skaičių pora yra dviejų tiesinių lygčių sistemos su dviem nežinomaisiais sprendinys. Sprendžia paprastas tiesinių lygčių sistemas su dviem nežinomaisiais keitimo būdu.	Sudaro ir sprendžia dviejų tiesinių lygčių sistemas su dviem nežinomaisiais. Sudaro ir sprendžia paprastas dviejų lygčių sistemas, kuriose viena lygtis tiesinė, o kita – ne aukštesnė kaip antrojo laipsnio.	Aprašo paprastas situacijas sistemomis lygčių su dviem nežinomaisiais, kurių viena lygtis pirmojo, o kita – ne aukštesnė kaip antrojo laipsnio ir jas sprendžia. Pavaizduoja lygties ir lygčių sistemos su dviem nežinomaisiais sprendinius koordinačių sistemoje.
2.7. Lentelių, grafikų ir formulų supratimas ir naudojimas	Naudojasi dviejų dydžių priklausomybes nusakančiomis lentelėmis, grafikais ir formulėmis, sprenddamas paprastus praktinio ir matematinio turinio uždavinius. Paprastais atvejais iš grafiko, formulės ar lentelės randa vieno dydžio reikšmę, kai	Sieja įvairius funkcijų reiškimo būdus, taiko funkcijos savybes sprenddamas paprastus praktinio ir matematinio turinio uždavinius. Iš grafiko randa funkcijos apibrėžimo ir reikšmių sritis, funkcijos reikšmių didėjimo, mažėjimo, pastovumo intervalus, didžiausią ar mažiausią funkcijos reikšmę, su kuriomis argumento reikšmėmis funkcija įgyja tam tikrą reikšmę ir funkcijos reikšmės yra	Sieja įvairius funkcijų reiškimo būdus, taiko funkcijos savybes sprenddamas įvairius praktinio ir matematinio turinio uždavinius. Randa funkcijos apibrėžimo ir reikšmių sritis, funkcijos reikšmių didėjimo, mažėjimo, pastovumo intervalus, didžiausią ar mažiausią funkcijos reikšmę, su kuriomis argumento reikšmėmis funkcija įgyja tam tikrą reikšmę, o funkcijos reikšmės yra

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
	nurodyta kito dydžio reikšmė.	teigiamosios (arba neigiamosios).	teigiamosios (arba neigiamosios), kai funkcija išreikšta formule.
2.8. Funkcijų modelių ir savybių taikymas	Nubraižo formulėmis $y = kx + b$ ir $y = ax^2$ išreiktų funkcijų grafikus ir taiko jų savybes sprenddamas paprastus praktinio ir matematinio turinio uždavinius. Paprastais atvejais tikrina, ar duotasis taškas priklauso nurodytos funkcijos grafikui. Paprasčiausiais atvejais taiko pagrindinę proporcijos savybę. Sprendžia paprastus praktinio turinio uždavinius, kuriuose du dydžiai tiesiogiai proporcingi.	Moka nubraižyti tiesinių, kvadratinų ($f(x) = ax^2 + c$) ir $f(x) = \frac{a}{x}$ funkcijų grafikus, kai a – sveikasis skaičius. Remiasi tiesioginio ar atvirkštinio proporcingumo, tiesinės, kvadratinės funkcijos modeliais ir savybėmis, proporcijos savybe aiškindamasis paprastų įvairaus turinio uždavinių sprendimus.	Nubraižo formulėmis $y = kx + b$, $y = k/x$, $y = ax^2 + bx + c$, $y = a(x - m)^2 + n$; $y = a(x - x_1)(x - x_2)$ išreiktų funkcijų grafikus. Taiko funkcijas ir jų savybes įvairiems uždaviniams spręsti. Tiesinės ir kvadratinės funkcijos grafikus užrašo funkcijos formulės išraiška.
2.9. Koordinačių metodo taikymas geometrinėms figūroms apibūdinti ir jų savybėms tirti	Pavaizduoja koordinačių sistemoje taškus, atkarpas, kai duotos taškų koordinatės, trikampus, keturkampus, kai duotos viršūnių koordinatės. Nustato taškų padėtį koordinačių sistemoje skaičių poromis. Koordinačių sistemoje pažymi tašką, simetrišką duotajam taškui tiesės ar koordinačių pradžios taško atžvilgiu, kai koordinatės duotos	Pavaizduoja koordinačių sistemoje figūras, nubrėžia figūrai simetrišką figūrą taško ir tiesės atžvilgiu, apibūdina figūrų padėtį koordinačių sistemoje skaičių poromis. Taiko atkarpos vidurio taško koordinačių radimą paprastose situacijose, kai žinomos atkarpos galų koordinatės.	Taiko koordinačių metodą geometrinėms figūroms apibūdinti ir jų savybėms tirti sprenddamas nesudėtingus uždavinius.

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
	sveikaisiais skaičiais. Patikrina, ar dvi figūros yra simetriškos Ox ir Oy ašių atžvilgiu.		
2.10. Lygčių, nelygybių ir jų sistemų sprendimas grafiniu būdu		Grafiniu būdu apytiksliai sprendžia lygtis $f(x)=a$, $f(x)=g(x)$. Sprendžia tiesinių lygčių sistemas su dviem nežinomaisiais grafiniu būdu.	Grafiniu būdu apytiksliai sprendžia lygtis $f(x)=a$, $f(x)=g(x)$ bei nelygybes $f(x)<a$, $f(x)>a$, $f(x)\leq a$, $f(x)\geq a$, kurių $f(x)$ ir $g(x)$ yra tiesioginio, atvirkštinio proporcingumo, tiesinės, kvadratinės funkcijos, o a yra skaičius.
2.11. Grafių transformavimas		Atlieka grafiko $y = x^2$ transformacijas: tempimą Oy ašimi ($y = ax^2$), postūmius Oy ašimi ($y = x^2 + n$).	Atlieka grafiko $y = x^2$ transformacijas: tempimą Oy ašimi ($y = ax^2$), postūmius Ox ir Oy ašimis ($y = x^2 + n$ ir $y = (x - m)^2$), simetriją Ox ašies atžvilgiu ($y = -x^2$); sieja grafiko transformacijas su formulės $y = x^2$ pasikeitimais.
3 veiklos sritis. Geometrija. Matai ir matavimai.			
3.1. Plokštumos figūrų pažinimas ir jų savybių taikymas	Atpažįsta ir pavaizduoja tašką, atkarpą, spindulį, tiesę; atstumą nuo taško iki tiesės, lygiagrečias ir statmenąsias tieses, kampą, trikampį, kvadratą, stačiakampį, lygiagretainį, trapeciją, apskritimą, skritulį. Naudoja figūrų elementų pavadinimus (viršūnė, kraštinė, aukštinė, pusiaukampinė, pusiaukraštinė, įstrižainė, apskritimo centras, spindulys, skersmuo) ir parodo juos brėžinyje.	Taiko kryžminių ir gretutinių kampų savybes bei kampų, gautų dvi lygiagrečiasias tieses perkirtus trečiaja, savybes sprenddamas paprastus uždavinius. Nesudėtingais atvejais taiko trikampio kampų sumą, lygiašonio ir lygiakraščio trikampio savybes, Pitagoro teoremą, trikampio vidurinės linijos ir pusiaukraštinių savybes. Nesudėtingais atvejais taiko lygiagretainio, rombo, kvadrato, lygiašonės trapecijos savybes. Taiko apskritimo liestinės savybę paprastiems uždaviniams spręsti.	Naudojasi ilgio, kampo didumo sąvokomis, figūrų, perimetro ir ploto savybėmis sprenddamas praktinio turinio ir matematinius uždavinius. Nesudėtingais atvejais taiko trikampio nelygybę. Įrodo, kam lygi trikampio kampų suma, lygiašonio ir lygiakraščio trikampio savybes, Pitagoro (ir jai atvirkštinę) teoremą, statinio, esančio prieš 30° kampą, savybę, trikampio vidurinės linijos ir pusiaukraštinių savybes. Nesudėtinguose uždaviniuose taiko daugiakampio kampų sumą. Nesudėtinguose uždaviniuose taiko ir moka įrodyti lygiagretainio, rombo, kvadrato, lygiašonės trapecijos

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
	<p>Atpažįsta kampų rūšis (smailusis, statusis, bukasis, ištiestinis). Taiko gretutinių ir kryžminių kampų savybes paprastiesiems uždaviniams spręsti.</p> <p>Žino, kaip rūšiuojami trikampiai pagal kraštines ir pagal kampus.</p> <p>Paprastais atvejais taiko trikampio kampų sumą, lygiašonio ir lygiakraščio trikampio savybes įvairaus turinio uždaviniuose.</p> <p>Apskaičiuoja stačiojo trikampio įžambinę, kai duoti jo statiniai.</p> <p>Paprasčiausiais atvejais taiko kvadrato, stačiakampio, lygiagretainio ir lygiašonės trapecijos savybes uždaviniams spręsti.</p>		<p>savybes, trapecijos vidurinės linijos savybę.</p> <p>Sudėtingesnę figūrą išreiškia paprasčiausiomis figūromis.</p>
3.2. Erdvės figūrų pažinimas ir jų elementų radimas	<p>Atpažįsta ir nurodo duotame brėžinyje paprasčiausius geometrinius kūnus (kubą, stačiakampį gretasienį, taisyklingą piramidę, kūgį, ritinį, rutulį) bei jų elementus.</p> <p>Iš duotų išklotinių išrenka kubo, stačiakampio gretasienio,</p>	<p>Paprastais atvejais apskaičiuoja kubo, stačiakampio gretasienio, stačiosios prizmės, taisyklingos piramidės, ritinio, kūgio, rutulio elementus.</p> <p>Atpažįsta ir nurodo duotame brėžinyje pasvirąją ir pasvirojos projekciją.</p> <p>Atpažįsta ir nurodo geometrinių kūnų brėžiniuose lygiagrečiąsias ir statmenąsias tieses; lygiagrečiąsias, statmenąsias plokštumas; kampus tarp tiesių, tarp stačiakampio gretasienio įstrižainės ir pagrindo, tarp taisyklingosios piramidės briaunos ir pagrindo.</p>	<p>Atpažįsta ir nurodo geometrinių kūnų brėžiniuose lygiagrečiąsias ir statmenąsias, susikertančias ir prasilenkiančias tieses; lygiagrečiąsias, statmenąsias ir prasilenkiančias plokštumas; kampus tarp tiesių, tarp stačiakampio gretasienio įstrižainės ir pagrindo, tarp taisyklingosios piramidės briaunos ir pagrindo.</p> <p>Sudėtingesnę kūną išreiškia</p>

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
	taisyklingos piramidės, ritinio išsklotinės.	kampus tarp stačiakampio gretasienio įstrižainės ir pagrindo.	paprasčiausiais kūnais.
3.3. Lygumo, panašumo, simetrijų ir trigonometrinių sąryšių taikymas	Sprendamas paprasčiausius uždavinius taiko lygumo, panašumo, ašinės simetrijos sąvokas.	Sprendamas nesudėtingus uždavinius remiasi trikampių lygumu, panašumu ir trikampio vidurinės linijos savybe. Moka pavaizduoti figūras, simetriškas duotosioms. Taiko trigonometrinius sąryšius stačiojo trikampio elementams rasti.	Sprendamas nesudėtingus uždavinius taiko trikampio lygumo ir panašumo požymių sąsajas, apskaičiuoja panašių figūrų elementus, perimetrus, plotus, tūrius. Apibrėžia figūrų ašinę simetriją ir figūrų centrinę simetriją ir remiasi šiais apibrėžimais sprenddamas paprastus uždavinius.
3.4. Objektų parametų matavimas ir objektų braižymas	Paprasčiausiais atvejais taiko svarbiausius ilgio, ploto, tūrio, kampo didumo matavimo vienetus ir jų sąryšius įvairaus turinio uždaviniuose. Teisingai užrašo įvairių matavimų rezultatus.	Nesudėtingais atvejais taiko svarbiausius ilgio, ploto, tūrio, kampo didumo matavimo vienetus ir jų sąryšius įvairaus turinio uždaviniuose. Nubrėžia tiesei statmeną ir lygiagrečiąją tieses; trikampį, lygų duotajam, panašų duotajam; lygiagretinį, skritulį, trikampio pusiaukampinę, pusiaukraštinę ir aukštinę.	Nubrėžia skritulio išpjovą ir nuopjovą.
3.5. Uždavinių, kuriuose reikia atlikti veiksmus su matiniais skaičiais, sprendimas	Sprendžia paprastus uždavinius, kuriuose reikia naudoti įvairių matavimų rezultatus, užrašytus nestandartine išraiška, taip pat naudotis kalendoriumi, tvarkaraščiais ir įvairių valiutų kursų lentelėmis. Atlieka paprasčiausius veiksmus su matiniais skaičiais. Taiko kelio formulę paprasčiausioms praktinėms užduotims spręsti.	Sprendžia nesudėtingus uždavinius, kuriuose reikia naudoti įvairių matavimų rezultatus, užrašytus standartine ir nestandartine išraiška, taip pat naudotis įvairiais tvarkaraščiais ir valiutų kursų lentelėmis. Taiko kelio formulę nesudėtingoms praktinėms užduotims ir problemoms spręsti.	Sprendžia įvairius uždavinius, kuriuose reikia naudoti įvairių matavimų rezultatus.

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
3.6. Perimetro, ploto, tūrio, kampų sumos formulių taikymas	<p>Taiko trikampio ir keturkampio kampų sumą paprasčiausiems uždaviniams spręsti.</p> <p>Paprastais atvejais taiko trikampio ir keturkampio perimetrą įvairaus turinio uždaviniams spręsti.</p> <p>Paprastais atvejais taiko kvadrato, stačiakampio, stačiojo trikampio plotą įvairaus turinio uždaviniams spręsti.</p> <p>Paprasčiausiais atvejais taiko kubo, stačiakampio gretasienio, ritinio, kūgio tūrį ir paviršiaus plotą įvairaus turinio uždaviniams spręsti.</p> <p>Paprasčiausiais atvejais taiko trikampio ploto formulę</p> $S = \frac{1}{2}ah_a.$	<p>Apskaičiuoja trikampio, keturkampio, skritulio ir žinomų figūrų paprasčiausių junginių perimetrą; kvadrato, stačiakampio, lygiagretainio, rombo, trapecijos, trikampio, skritulio (jo išpjovos) ir jų junginių plotą; kubo, stačiakampio gretasienio, ritinio, kūgio, taisyklingosios piramidės, stačiosios prizmės tūrį ir paviršiaus plotą, rutulio tūrį.</p>	<p>Taiko daugiakampio kampų sumą nesudėtingiems uždaviniams spręsti.</p> <p>Lygina plotus trikampių, turinčių bendrą aukštinę (pagrindą), panašių trikampių bei keturkampių plotus.</p>
3.7. Mastelio taikymas		<p>Paprastais atvejais apskaičiuoja realios ar brėžinyje pavaizduotos figūros perimetrą, plotą.</p> <p>Paprastais atvejais randa dviejų žinomų dydžių santykį ir dydžius, kai nurodytas jų santykis.</p>	<p>Taiko mastelį, santykį, panašumą paprastiems ilgio, ploto ir tūrio radimo uždaviniams spręsti.</p>
4 veiklos sritis. Statistika. Tikimybių teorija			
4.1. Duomenų rinkimas ir tvarkymas	<p>Paprastais atvejais surinktus duomenis užrašo negrupuotų duomenų dažnių</p>	<p>Nesudėtingais atvejais surinktus duomenis užrašo negrupuotų duomenų dažnių lentele.</p>	<p>Nesudėtingais atvejais surinktus duomenis užrašo negrupuotų ar grupuotų duomenų dažnių lentele.</p>

Veiklos srities dalis	Mokinių pasiekimai		
	patenkinamasis lygis	pagrindinis lygis	aukštesnysis lygis
	lentele.		
4.2. Duomenų vaizdavimas, diagramų ir lentelių skaitymas	Skaito informaciją, pateiktą stulpeline, stačiakampe, linijine diagramomis ar lentelėmis. Pavaizduoja duomenis paprasčiausia stulpeline diagrama.	Paprastais atvejais pavaizduoja duomenis stulpeline, stačiakampe ar linijine diagrama. Skaito nesudėtingas dažnių lenteles ir diagramas.	Nesudėtingais atvejais pavaizduoja duomenis įvairių tipų diagramomis. Skaito nesudėtingas dažnių lenteles ir diagramas.
4.3. Duomenų interpretavimas, vertinimas ir išvadų darymas	Paprastais atvejais moka apskaičiuoti imties vidurkį, kai duoti duomenys.	Paprastais atvejais apskaičiuoja imties vidurkį, imties plotį, nustato modą, kai duomenys pateikti paprasta eilute, dažnių lentele ar diagrama.	Paprastais atvejais apskaičiuoja imties medianą, imties plotį, nustato modą.
4.4. Rinkinių variantų skaičiaus radimas	Sudaro dviejų elementų rinkinių aibę, kai poros elementai imami iš skirtingų aibių, ir nurodo rinkinių variantų skaičių. Nubraižo galimybių medį ar galimybių lentele dviejų elementų rinkiniams sudaryti, kai bendrasis rinkinių skaičius neviršija 12. Paprasčiausiais atvejais taiko kombinatorinę daugybos taisyklę uždaviniams spręsti, kai elementų tvarka svarbi.	Paprastais atvejais suskaičiuoja skirtingas galimybes sudarydamas sąrašą, braižydamas galimybių medį, sudarydamas galimybių lentele ar kitaip išrašydamas visas galimybes. Paprastais atvejais taiko kombinatorinę daugybos taisyklę uždaviniams spręsti, kai elementų tvarka svarbi.	Sprendžia nesudėtingus kombinatorikos uždavinius taikydamas galimybių medžius, lenteles, kombinatorines sudėties ir daugybos taisykles.
4.5. Klasikinio ir statistinio tikimybės apibrėžimų taikymas	Taiko klasikinės tikimybės apibrėžimą spręsdamas paprasčiausius uždavinius.	Paprastais atvejais užrašo bandymo baigčių aibę, randa įvykiui palankių baigčių skaičių. Paprastose situacijose atpažįsta būtina, negalimą ir įvykiui priešingą įvykius, apskaičiuoja jų tikimybes.	Spręsdamas nesudėtingus uždavinius taiko klasikinį įvykio tikimybės apibrėžimą ir tikimybės savybes.